

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗИНА

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ
РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ»**

Виконала:

студент 2 курсу,
спеціальності

071 Облік і оподаткування

Артем ЦАПЕНКО

Керівник : к.е.н., доц.

Інна КОСАТА

Роботу допущено до захисту перед АК рішенням кафедри статистики,
обліку та аудиту від 9 листопада 2023 р., протокол № 4

Завідувач кафедри
статистики, обліку та аудиту
д.е.н., професор

Оксана НЕСТЕРЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ.....	6
1.1. Роль заробітної плати для підприємства, економічна сутність поняття, її класифікація.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати.....	9
1.3. Макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні у 2018 – 2022рр.....	13
1.4. Економічна характеристика та аналіз діяльності ТОВ «Агропромгаз»	21
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРОПРОМГАЗ».....	31
2.1 Організація бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз».....	31
2.2. Методика обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз»	36
2.3. Методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці.....	40
2.4. Облік розрахунків із заробітної плати з використанням комп'ютерних технологій та інформаційних систем.....	43
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	47
3.1. Організація аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві	47
3.2. Методика проведення аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві.....	53
3.3. Шляхи вдосконалення проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати.....	65
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність. Організація і методика обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці на сучасних підприємствах є актуальною та критично важливою задачею у зв'язку зі складністю та зростаючими вимогами сучасного ринку праці. Перш за все, це стосується забезпечення справедливої та конкурентоспроможної оплати праці для співробітників, що є ключовим чинником привертання та утримання кваліфікованих кадрів. Тому, належний облік і аналіз розрахунків з оплати праці стає важливим інструментом для управління персоналом та стратегічного планування.

З розвитком інформаційних технологій та автоматизації, методика обліку оплати праці постійно змінюється, і це створює потребу в постійному оновленні і адаптації підприємств до нових вимог та стандартів. Це також включає в себе відповідність законодавству, що регулює оплату праці та податкову політику, що стає все більш складним і змінюваним. Організація та методика обліку оплати праці мають велике значення для забезпечення законності та фінансової стійкості підприємства.

Аудит оплати праці стає важливим інструментом для підприємств у забезпеченні внутрішньої та зовнішньої відкритості та відповідності вимогам акціонерів, регулюючих органів та громадськості. Акцент на фінансовій інформації та внутрішньому контролі додатково підкреслює важливість аудиту розрахунків з оплати праці в контексті підприємницької діяльності сьогодення. Тому, організація, методика і аудит розрахунків з оплати праці залишаються актуальними завданнями, які вимагають постійної уваги та вдосконалення на всіх рівнях управління підприємствами.

Проблематика організації і методики обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві полягає в складності і важливості цих процесів, оскільки правильний облік, аналіз та аудит розрахунків з оплати праці є критичними для забезпечення справедливої оплати праці працівників, дотримання

законодавства і міжнародних стандартів, а також забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємства. При цьому існує низка проблем, пов'язаних із складністю регулюючого законодавства, ризиками помилок та шахрайства в розрахунках, а також нестачею кваліфікованих спеціалістів для виконання цих завдань. Тому вирішення цих питань вимагає розробки ефективної методики та здійснення аудиту з метою підвищення якості та достовірності обліку оплати праці на підприємстві.

Дослідження проблематики організації і методики обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці підприємства у своїх працях займалися наступні науковці: Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В., Брезницька К. Ф., Варламова І.С., Васюренко Л.В., Вегера В. М., Воронко Р.М., Глухова С.В., Демченко М. М., Зотова А.А., Карпенко Т. І., Луняк І. В., Машевська А. А., Хрищук Я.Е. та інші.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розкритті теоретичних та правових засад поняття заробітної плати, а також дослідженні організації та методика обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці підприємстві.

Відповідно до поставленої мети, слід виконати наступні **завдання**:

- з'ясувати роль заробітної плати для підприємства, економічну сутність поняття, її класифікацію;
- розкрити нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати;
- провести макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні у 2018 – 2022рр;
- здійснити економічну характеристику та аналіз діяльності ТОВ «Агропромгаз»;
- визначити організацію бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітної плати на підприємстві;
- розкрити методику обліку розрахунків із заробітної плати на підприємстві;
- визначити методику обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці;
- розкрити облік розрахунків із заробітної плати з використанням комп'ютерних технологій та інформаційних систем;
- описати організацію аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві;

- дослідити методику проведення аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві;
- запропонувати шляхи вдосконалення проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати.

Об'єктом дослідження є процес дослідженні організації та методика обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці підприємстві.

Предмет дослідження полягає у розкритті теоретичних аспектів та дослідженні організації та методика обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці підприємстві.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовуються такі методи дослідження: інформаційне моделювання - забезпечення досліджень нормативними та довідковими матеріалами організації та методика обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці підприємстві; узагальнення - для формування узагальнюючих висновків, порівняння, розрахунку, угруповання щодо організації та методика обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці підприємстві, графічні – для наочного відображення результатів досліджень та інші.

Практичне значення кваліфікаційної роботи щодо організації та методики обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці на ТОВ «Агропромгаз» надзвичайно важливе, оскільки робота спрямована на забезпечення ефективного управління та мінімізацію ризиків. Запропоновані рекомендації допоможуть ТОВ «Агропромгаз» точно і об'єктивно визначати витрати на оплату праці, забезпечувати справедливу та конкурентоспроможну оплату праці працівникам ТОВ «Агропромгаз», відповідати вимогам законодавства та міжнародних стандартів, а також підвищувати довіру стейкхолдерів, включаючи інвесторів та фінансових установ.

Структура роботи. кваліфікаційна робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 60 позицій, та 3 додатків. Кваліфікаційна робота має 70 сторінок основного тексту, яка складається лише з пронумерованих сторінок зі вступом, розділами, висновками.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

1.1. Роль заробітної плати для підприємства, економічна сутність поняття, її класифікація

Заробітна плата є однією з ключових складових сучасних підприємств та грає важливу роль у функціонуванні економічних систем. Вона представляє собою не лише винагороду за виконану роботу, але й важливий інструмент впливу на рівень життя працівників, конкурентоспроможність підприємства, його фінансову стабільність та спроможність привертати та утримувати кваліфікованих працівників.

Проведемо дослідження трактувань науковців, щодо економічної сутності заробітної плати.

На думку Васюренко Л.В. оплата праці - це фінансова винагорода, яку працівники отримують від роботодавців за виконану ними роботу або послуги в рамках трудового або цивільно-правового договору [7, с. 32].

Науковці Воронко Р.М., Хрищук Я.Е., Гатиляк Ю.О. вважають, що оплата праці - це сума грошей або інших матеріальних благ, яку працівник отримує як компенсацію за свою професійну діяльність в певному періоді часу [9, с. 698].

Оплата праці згідно трактуваннями Каткова Н. В., Маслова К. В. - це винагорода, яка включає в себе базову зарплату, бонуси, доплати, премії, компенсації, відрахування на соціальні та податкові фонди, а також інші види виплат, пов'язаних із працею [20, с. 763].

Оплата праці на думку Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. - це система розрахунків, яка визначає, скільки працівник отримує за свою роботу в грошовому або іншому еквіваленті [42, с. 59].

Отже, проаналізувавши трактування науковців, вважаємо, що оплата праці - це частина економічних відносин між працівником і роботодавцем, що

визначається угодою між сторонами і може бути встановлена відповідно до законодавства або колективної угоди.

Роль заробітної плати для підприємства надзвичайно важлива і має великий вплив на його функціонування та успішність. Заробітна плата виконує кілька ключових функцій, які визначають її роль:

1. Засіб стимулювання працівників - гідно оплачена робота стимулює працівників до більш ефективної та продуктивної роботи. Це сприяє підвищенню якості виробництва та конкурентоспроможності підприємства.

2. Засіб залучення та утримання кваліфікованих кадрів - зарплата грає важливу роль у привертанні та утриманні кваліфікованих та досвідчених працівників. Конкурентоспроможна зарплата допомагає підприємству залучати та утримувати найкращі таланти в своїй галузі.

3. Забезпечення соціальної відповідальності - підприємства мають соціальну відповідальність перед своїми працівниками, і чесна оплата праці є важливою складовою цієї відповідальності. Вона сприяє створенню сприятливого та справедливого робочого середовища [5].

4. Вплив на витрати та прибутковість - заробітна плата є однією з основних витратних статей для підприємства. Оптиміальне управління цими витратами може вплинути на загальну прибутковість підприємства та його фінансовий стан.

5. Дотримання законодавства та нормативів - правильна оплата праці забезпечує відповідність підприємства законодавству та нормативам, що уникне правових проблем та санкцій [5, с. 167].

Усі ці аспекти підкреслюють важливість заробітної плати як стратегічного інструмента управління та успіху підприємства.

Класифікація заробітної плати для підприємства є важливою складовою ефективного управління персоналом та фінансами. Заробітна плата може бути різною за свою природу, способом виплати, а також за впливом на бюджет підприємства. Заробітна плата на підприємстві може бути класифікована за різними критеріями (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація заробітної плати підприємства

Класифікаційна ознака	Вид
За способом виплати	<ul style="list-style-type: none"> Фіксована заробітна плата: Працівники отримують сталу суму грошей за певний період роботи, незалежно від обсягу чи результатів праці. Змінна заробітна плата: Виплата заробітної плати залежить від обсягу чи якості виконаної роботи. До цієї категорії можуть входити премії, бонуси, комісійні тощо.
За формою винагороди	<ul style="list-style-type: none"> Готівка: Зарплата видається працівникам у готівковій формі. Безготівкова: Зарплата перераховується на банківські рахунки працівників або видається у формі чеку.
За складовими елементами	<ul style="list-style-type: none"> Основна заробітна плата: Сума, яка виплачується за пряму роботу чи основні обов'язки працівника. Додаткова заробітна плата: Сума, яка включає в себе всі додаткові винагороди, такі як премії, бонуси, надбавки, компенсації витрат тощо.
За видами компенсації	<ul style="list-style-type: none"> Заробітна плата в грошовій формі: Оплата праці здійснюється в грошовій одиниці (наприклад, в національній валюті). Натуральна заробітна плата: Винагорода надається у формі товарів або послуг (наприклад, харчування, житло, медичне обслуговування).
За розподілом на окремі категорії:	<ul style="list-style-type: none"> Базова зарплата: Мінімальний рівень заробітної плати, встановлений для певної посади чи групи працівників. Додаткові винагороди: Включають в себе бонуси, премії, надбавки, які виплачуються на підставі досягнення певних цілей, видатних результатів тощо.

Джерело: складено автором на основі [1].

Дана класифікація допомагає підприємствам ефективно управляти заробітною платою, розробляти оптимальні системи оплати праці та враховувати індивідуальні потреби та особливості працівників.

Отже, заробітна плата - це сума грошей, яку працівник отримує в обмін на свою працю та послуги, які він надає підприємству або роботодавцю. Заробітна плата для підприємства відіграє критичну роль у багатьох аспектах його діяльності. Це важливий інструмент стимулювання працівників, засіб привертання та утримання кваліфікованих кадрів, а також фактор соціальної відповідальності. Ефективне управління заробітною платою вимагає розуміння її економічної сутності та уміння використовувати різні класифікації для досягнення стратегічних

цілей підприємства. Цей аналіз відображає складність та значущість заробітної плати як ключового аспекту управління та успішності підприємства.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати

Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати є надзвичайно важливим елементом функціонування сучасних підприємств і організацій. Оскільки оплата праці становить значну частину витрат підприємства та має великий вплив на якість життя працівників, а також їхню мотивацію та продуктивність, важливо мати чіткі та справедливі норми та правила, що регулюють цей процес. Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати визначає правила її обчислення, виплати, звітності та декларування перед податковими та соціальними органами. Це створює рамки для забезпечення справедливості, дотримання законодавства та забезпечення відповідності практики обліку заробітної плати вимогам суспільства та держави.

До основних нормативно-правових документів, які регулюють оплату праці в Україні слід віднести:

1) Конституція України дає загальні принципи, які становлять основи правового регулювання обліку та оплати праці в Україні, а деталізація цих питань здійснюється на рівні законів та інших нормативних актів. Зокрема, деякі положення Конституції України, які впливають на регулювання оплати праці, включають наступне:

- Стаття 43 визначає право на працю та визначає, що кожен має право на справедливі та достатні умови праці, включаючи гідну оплату праці.

- Стаття 47 гарантує право на вільний вибір роду діяльності і професії, та визначає, що ніхто не може бути примушений до вибору певної роботи чи обмежений у правах через свої професійні переконання.

- Стаття 49 забезпечує право на відпочинок, включаючи встановлення норм робочого часу та гарантії відпусток.

Крім того, Конституція України визначає принципи соціальної політики, які передбачають створення умов для гідної оплати праці, соціального захисту працівників, та гарантії прав на соціальні виплати. Детальніші норми щодо оплати праці, включаючи розміри мінімальної заробітної плати, тарифні ставки та інші аспекти, регулюються законодавчими актами, такими як Кодекс законів про працю України, податковим та бюджетним законодавством, колективними угодами тощо [23].

2) Кодекс законів про працю України - основний документ, який визначає правила оплати праці, обчислення заробітної плати, режим робочого часу та інші аспекти трудових відносин також Кодекс містить положення та норми, що регулюють трудові відносини між працівниками і роботодавцями [21].

- Кодекс законів про працю України встановлює важливі норми та принципи, які стосуються оплати праці в Україні, до основних положень, які регулюють оплату праці відповідно до цього Кодексу, включають:

- Кодекс визначає мінімальну заробітну плату, яка є гарантованим рівнем оплати праці для всіх працівників. Розмір мінімальної зарплати встановлюється законодавством та періодично переглядається з урахуванням економічних та соціальних умов.

- Кодекс визначає принципи встановлення тарифів і ставок оплати праці. Відповідно до цього, оплата може бути встановлена на основі годинного, денного, місячного або іншого розрахункового періоду [21].

- Кодекс визначає режим робочого часу та встановлює оплату праці за перевищення норм робочого часу, нічну роботу, роботу в святкові та вихідні дні.

- Кодекс передбачає можливість встановлення додаткових надбавок та компенсацій за роботу в особливих умовах або за виконання специфічних видів робіт.

- Кодекс визначає правила оплати праці при зміні умов праці, таких як переведення на інший вид роботи або зміна робочого місця. Визначається порядок та регламентується частота виплати заробітної плати [21].

Крім того, Кодекс передбачає відповідальність за порушення вимог щодо оплати праці та механізми вирішення спорів між працівниками та роботодавцями у цьому питанні.

3) Податковий кодекс України - встановлює правила обчислення податків з заробітної плати, такі як податок на доходи фізичних осіб та внески до соціальних фондів [41].

4) Закон України «Про оплату праці» - регулює порядок встановлення тарифних ставок, розмірів мінімальної та максимальної заробітної плати, виплат компенсацій та доплат до зарплати. Прийнятий для забезпечення справедливості та гідних умов праці, цей закон встановлює загальні принципи та норми, що стосуються оплати праці працівників у різних сферах економіки. Зокрема, він визначає порядок визначення розміру заробітної плати, гарантії соціального захисту працівників та встановлює механізми виплати компенсацій за особливі умови праці [51].

Закон також визначає права та обов'язки сторін у трудових відносинах, встановлює порядок індексації заробітної плати, а також враховує принципи недискримінації у виплаті зарплати працівникам різних категорій. Документ також містить положення щодо відшкодування витрат на відпустки, оплату робочого часу, відшкодування за шкоду, завдану працівникам у процесі трудової діяльності. Загалом, Закон України «Про оплату праці» визначає фундаментальні принципи, на яких ґрунтується система оплати праці в країні, сприяючи створенню справедливих та гідних умов для працівників та регулюючи ключові аспекти трудових відносин [51].

5) Закон України «Про відпустки» - регулює оплату відпусток та інших додаткових відпусток, а також порядок нарахування та виплати заробітної плати під час відпустки. Також закон визначає, що відпустка оплачується не пізніше ніж за три дні до початку її використання. У разі надання відпустки за бажанням працівника, розрахунки визначаються перед виходом на відпустку, але не пізніше дня початку відпустки. Таким чином, Закон України «Про відпустку» встановлює

прозорі та чіткі правила щодо оплати праці під час відпустки, забезпечуючи відповідні соціальні гарантії працівникам у цьому аспекті [46].

6) Законом України «Про збір на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» встановлено порядок нарахування та сплати страхових внесків до Пенсійного фонду [50].

7) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає загальні принципи та стандарти обліку, включаючи облік основної заробітної плати в Україні. Цей Закон встановлює вимоги до обліку фінансової інформації, включаючи оплату праці, та визначає порядок складання фінансової звітності підприємствами відповідно до міжнародних стандартів обліку (МСФЗ) та національних стандартів обліку. Цей Закон також передбачає вимоги до складання фінансової звітності, в якій мають бути відображені дані про витрати на заробітну плату, включаючи інформацію про різні компоненти оплати праці, розрахунки з податками та внесками [45].

8) Національне положення з бухгалтерського обліку (стандарт) 26 «Виплати працівникам» визначає методологічну основу для формування бухгалтерської інформації про платежі (готівкою та безготівковими) за роботу, що виконується співробітниками, та її розкриття у фінансовій звітності [48].

Це загальний огляд законодавчого регулювання обліку основної заробітної плати в Україні. При цьому, слід враховувати, що норми та правила можуть змінюватися з часом, тому важливо дотримуватися поточного законодавства та звертатися до актуальних джерел для отримання повної та точної інформації.

Отже, нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати є важливою складовою управління персоналом та фінансами для підприємств. Воно сприяє створенню правових рамок, що регулюють оплату праці та забезпечують справедливість та дотримання вимог законодавства. Такий підхід є важливим для забезпечення порядку, визначення прав та обов'язків сторін, а також захисту інтересів як працівників, так і роботодавців. Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати сприяє створенню стабільного та справедливого робочого середовища, що відіграє важливу роль у розвитку бізнесу та економіки в цілому.

1.3. Макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні у 2018 – 2022рр.

Макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні відображає низку актуальних та складних економічних та соціальних викликів, які виникають в сучасному українському суспільстві. Сфера послуг стає все більш важливою для національної економіки, а заробітна плата її працівників стає фундаментальним питанням, впливаючи на рівень життя населення та загальний економічний розвиток країни. Враховуючи сучасні трансформації та виклики на шляху до сталого економічного зростання, аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг стає ключовим завданням для економістів, політиків та ділового співтовариства.

Заробітна плата на підприємствах сфери послуг в Україні відіграє важливу роль як в економіці, так і в житті громадян. Сфера послуг є однією з найбільш динамічних та швидкозмінних галузей української економіки, а заробітна плата працівників, які працюють в цьому сегменті, стає важливим показником якості життя та покращення соціально-економічного статусу населення. Враховуючи постійні зміни та виклики у цій галузі, аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні має вирішальне значення для розуміння її динаміки та впливу на економічне та соціальне середовище країни [11, с. 59].

Проведемо макроекономічний аналіз фонду заробітної плати на підприємствах сферах обслуговування в Україні (табл.1.2). В Україні, як і в багатьох інших країнах, фонд заробітної плати є ключовим показником, що відображає економічний стан та соціальну динаміку сфер обслуговування. Макроекономічний аналіз цього фонду на підприємствах даного сектора стає дорогоцінним інструментом для розуміння тенденцій у сфері праці, рівня життя працівників та загальної стабільності економічного середовища.

Таблиця 1.2. - Аналіз фонду заробітної плати на підприємствах сферах
обслуговування в Україні, млн. грн

Вид діяльності	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2018	2022/2021
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	6372,6	7353,6	8100,4	7885,2	9649,6	3277,0	1764,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	381,4	484,3	602,9	428,0	630,8	249,4	202,8
Інформація та телекомунікації	1537,5	1854,0	2102,7	2403,3	3037,2	1499,7	633,9
Фінансова та страхова діяльність	2651,8	2941,3	3539,0	4295,2	4328,3	1676,5	33,1
Операції з нерухомим майном	584,5	665,7	733,8	759,8	1011,9	427,4	252,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	2591,6	2624,0	3203,9	3508,1	4179,6	1588,0	671,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1221,0	1546,7	1727,1	2030	2603,0	1382,0	573,0
Освіта	8565,9	9732,0	11202,0	11850,4	14237,3	5671,4	2386,9
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	5002,3	5652,0	6478,3	8810,3	10710,5	5708,2	1900,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	981,6	1090,9	1207,2	1255,4	1505,8	524,2	250,4
Надання інших видів послуг	208,8	214,2	289,6	308,0	348,3	139,5	40,3

Джерело: розроблено на основі даних Державної служби статистики України [39].

Відповідно до табл. 1.2. аналіз фонду оплати праці за видами діяльності протягом п'яти років (з 2018 по 2022 рік) в Україні відображає важливі тенденції та динаміку в галузях економіки країни. Передбачено великий зріст у розмірі фонду оплати праці у секторах транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, що свідчить про зростаючий обсяг цих послуг і попит на працю в цих сферах.

Найбільший зріст фонду оплати праці у сфері транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, де він збільшився на 3277,0 млн. грн. грн з 2018 по 2022 рік. Також слід відзначити значущий ріст фонду оплати праці в освіті та охороні здоров'я, де збільшення становитиме 5671,4 млн. грн та 5708,2 млн грн. грн відповідно.

За даними таблиці 1.2, фонд оплати праці в Україні за період з 2018 по 2022 роки зріс на 53,6%, з 1,4 трлн грн до 2,1 трлн грн. Це зростання відбулося за рахунок всіх видів економічної діяльності, крім тимчасового розміщування та організації харчування, де спостерігалось зниження на 14,8%.

Найбільше зростання фонду оплати праці у сфері обслуговування спостерігалось в таких видах економічної діяльності: охорона здоров'я та надання соціальної допомоги - на 127,7%, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок - на 73,4%, освіта - на 67,1%.

Найбільше зниження фонду оплати праці у сфері обслуговування спостерігалось в таких видах економічної діяльності: тимчасове розміщування та організація харчування - на 14,8%, фінансова та страхова діяльність - на 3,0%, професійна, наукова та технічна діяльність - на 6,3%.

Також помітний стабільний ріст фонду оплати праці в галузях освіти та охорони здоров'я, що свідчить про значущий внесок цих галузей у розвиток суспільства і підвищення якості життя населення. Інформаційна та телекомунікаційна галузь також демонструє стійкий зріст фонду оплати праці, відображаючи значущість цифрових технологій у сучасному світі. Зауважено, що інші види послуг, такі як надання інших видів послуг і мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, також відзначають незначний ріст. Важливо відзначити, що фонд

оплати праці в галузі фінансів та страхування та операціях з нерухомим майном також показує зростання протягом аналізованого періоду.

Проведемо макроекономічний аналіз кількості персоналу на підприємствах сферах обслуговування в Україні (табл.1.3). Макроекономічний аналіз кількості персоналу на підприємствах сфери обслуговування в Україні є важливим інструментом для розуміння та визначення ключових тенденцій у сучасній економіці країни. Аналіз кількості персоналу в сферах обслуговування може розкрити динаміку зайнятості та відобразити попит на працю в різних сегментах економіки.

Таблиця 1.3 - Аналіз кількості персоналу на підприємствах сферах обслуговування в Україні, осіб

Кількість персоналу, за видами діяльності, осіб	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2018	2022/2021
Транспорт, складське господарство, поштова діяльність	5706,0	7036,9	7875,4	7624	9421,6	3715,6	1797,6
Тимчасове розміщування й організація харчування	373,5	474,5	583,1	412,6	612,7	239,2	200,1
Інформація та телекомунікації	1683,2	1975,2	2031,3	2329,7	2925,7	1242,5	596,0
Фінансова та страхова діяльність	2509,6	3136,9	3456,0	4197,9	4200,9	1691,3	3,0
Операції з нерухомим майном	590,3	653,6	689,1	716,1	942,6	352,3	226,5
Професійна, наукова та технічна діяльність	2657,2	3029,4	3064,4	3361,1	3997,3	1340,1	636,2
Діяльність у сфері адміністративного обслуговування	1247,9	1572,6	1621,3	1903,3	2444,5	1196,6	541,2
Освіта	9421,2	10268,4	10946,1	11582,0	13915,3	4494,1	2333,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	5086,9	5805,6	6314,3	8612,7	10440,9	5354,0	1828,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1021,8	1078,2	1153,7	1213,5	1448,0	426,2	234,5
Надання інших видів послуг	212,9	222,3	272,6	291,9	323,8	110,9	31,9

Джерело: розроблено на основі даних Державної служби статистики України [39].

Відповідно до табл.1.3. за результатами аналізу кількості персоналу за видами діяльності в Україні протягом п'ятирічного періоду (з 2018 по 2022 рік), спостерігалось зростання кількості персоналу в більшості розглянутих галузей, що свідчить про загальний позитивний тренд у зайнятості в сферах обслуговування.

Найбільший приріст персоналу відзначається в секторі транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, де кількість працівників збільшилася на 3715,6 осіб, що може бути пов'язано з розвитком логістики та торгівлі. Також значний ріст зайнятості відбувся в сферах освіти та охорони здоров'я, що свідчить про зростання попиту на послуги у цих галузях та підтримку соціальних секторів.

За даними таблиці 1.3, за період з 2018 по 2022 роки кількість персоналу в Україні зросла на 21,8%, з 1,8 млн осіб до 2,1 млн осіб. Це зростання відбулося за рахунок всіх видів економічної діяльності, крім тимчасового розміщування та організації харчування, де спостерігалось зниження на 20,9%.

Найбільше зростання на підприємствах сферах обслуговування в Україні спостерігалось в таких видах економічної діяльності: охорона здоров'я та надання соціальної допомоги - на 103,5%, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок - на 42,6%, освіта - на 44,9%

Це зростання може бути пов'язане з такими факторами, як:

- 1) зростання економіки України, яке призвело до збільшення попиту на послуги в цих сферах;
- 2) зміни в структурі економіки України, в результаті яких відбулося зростання частки послуг у ВВП;
- 3) вплив пандемії COVID-19, яка призвела до збільшення попиту на послуги охорони здоров'я та соціальної допомоги, а також послуги в сфері культури та відпочинку.

Найбільше зниження на підприємствах сферах обслуговування в Україні кількості персоналу спостерігалось в таких видах економічної діяльності: тимчасове розміщування та організація харчування - на 20,9%, фінансова та

страхова діяльність - на 16,9%, професійна, наукова та технічна діяльність - на 13,4%

Важливо відзначити стійкий ріст кількості працівників в інформаційно-телекомунікаційному секторі, який свідчить про вплив цифрових технологій на ринок праці. Результати аналізу також вказують на стабільний ріст зайнятості в сферах професійної, наукової та технічної діяльності, а також в діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування.

У цілому, зростання кількості персоналу в різних галузях обслуговування свідчить про динамічний розвиток цих секторів в Україні та може вказувати на позитивні тенденції в економіці країни. Дані зайнятості також є важливими для розробки політик у сфері працевлаштування та соціального забезпечення населення.

Проведемо макроекономічний аналіз середньої заробітної плати в місяць на підприємствах сфери послуг в Україні (табл.1.4). Макроекономічний аналіз середньої заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні відіграє важливу роль у вивченні та розумінні економічного стану країни. Рівень заробітної плати на підприємствах цих галузей відображає не лише економічну стабільність, але й соціальну справедливість та життєвий рівень населення. Аналіз середньої заробітної плати допомагає виявити тенденції у заробітній платі, вплив факторів, таких як інфляція та безробіття, на доходи працівників, а також визначити можливості та виклики для розвитку сфери послуг в Україні. Тому, макроекономічний аналіз середньої заробітної плати стає важливим інструментом для розуміння економічних процесів та формування стратегій у секторі послуг України.

Таблиця 1.4 - Аналіз середньої заробітної плати в місяць на підприємствах сферах обслуговування в Україні, тис.грн

Вид діяльності	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2018	2022/2021
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2233,6	2090,0	2057,1	2068,5	2048,4	-185,2	-20,1
Тимчасове розміщування й організація харчування	2042,3	2041,3	2067,9	2074,6	2059,1	16,8	-15,6
Інформація та телекомунікації	1826,9	1877,3	2070,3	2063,2	2076,2	249,3	13,0
Фінансова та страхова діяльність	2113,3	1875,3	2048,0	2046,4	2060,7	-52,7	14,3
Операції з нерухомим майном	1980,3	2037,0	2129,7	2122,0	2147,0	166,7	25,0
Професійна, наукова та технічна діяльність	1950,6	1732,4	2091,0	2087,5	2091,2	140,6	3,7
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1956,9	1967,1	2130,5	2133,1	2129,7	172,8	-3,5
Освіта	1818,4	1895,5	2046,8	2046,3	2046,3	227,8	-0,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1966,7	1947,1	2051,9	2045,9	2051,6	84,9	5,8
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1921,3	2023,6	2092,7	2069,1	2079,8	158,5	10,8
Надання інших видів послуг	1961,5	1927,1	2124,7	2110,3	2151,3	189,8	41,0

Джерело: розроблено на основі даних Державної служби статистики України [39].

За даними, наведеними в таблиці 1.4, середня заробітна плата в Україні у 2022 році становила 18 914 грн. Це на 25% більше, ніж у 2018 році. Найбільше зроста

середня заробітна плата в таких галузях: інформація та телекомунікації - на 249,3%, професійна, наукова та технічна діяльність - на 140,6%, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування - на 172,8%

Найменше зросла середня заробітна плата в таких галузях, як транспорт, складське господарство, поштове та кур'єрське обслуговування - на -2%, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги - на 84,9%, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок - на 158,5%.

Загалом, можна сказати, що в Україні за останні п'ять років спостерігається тенденція до зростання середньої заробітної плати. Це пов'язано з рядом факторів, зокрема, з ростом економіки, підвищенням кваліфікації працівників та збільшенням попиту на робочу силу. Аналіз середньої заробітної плати показує на те, що ця характеристика є показником стану економіки та соціально-економічних процесів в Україні. Ці дані важливі для визначення рівня життя працівників, конкурентоспроможності галузей та розвитку економіки в цілому.

Отже, макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні протягом періоду з 2018 по 2022 роки вказує на загальний ріст середньої заробітної плати в більшості розглянутих галузей. Ця тенденція свідчить про певний розвиток сектору послуг та підвищення доходів працівників. При цьому спостерігається різниця у рівнях заробітної плати між різними галузями, де інформація та телекомунікації та транспорт, складське господарство виявляються серед лідерів, тоді як охорона здоров'я та освіта залишаються на нижчому рівні. Важливою є також тенденція до зростання заробітної плати в 2022 році, що може свідчити про певний позитивний розвиток сектору послуг в Україні та можливості для подальшого підвищення доходів населення. Такий аналіз важливий для прийняття ефективних управлінських рішень та розвитку соціально-економічних стратегій у сфері послуг країни.

1.4. Економічна характеристика та аналіз діяльності ТОВ «Агропромгаз»

ТОВ «Агропромгаз» є постачальником природного газу та електроенергії, вже 16 років ТОВ «Агропромгаз» успішно працює у сфері постачання природним газом підприємств. Підприємство входить до холдингу ТОВ «Астарта-Київ».

ТОВ «Агропромгаз» здійснює діяльність з постачання природного газу на підставі ліцензії, виданої Рішенням Державної комісії з регулювання енергетики та комунальних послуг № 549 від 24 квітня 2017 року [40].

Основні види діяльності ТОВ «Агропромгаз»: 46.71 Оптова торгівля твердим, рідким і газоподібним паливом та аналогічними продуктами.

До складу ТОВ «Агропромгаз» входить команда висококваліфікованих спеціалістів, здатних виконати всі завдання, пов'язані з впровадженням автоматизованих систем обліку електроенергії "під ключ", починаючи з підготовки проектної документації та закінчуючи введенням автоматизованих систем в експлуатацію.

Основними пріоритетами ТОВ «Агропромгаз» є: постачання газу та електроенергії за конкурентними цінами та побудова міцних довгострокових взаємовигідних відносин з нашими контрагентами [40].

Мета ТОВ «Агропромгаз» – забезпечення споживачів надійним та безперебійним постачанням енергоресурсів, покращувати послуги та спільно будувати енергонезалежність України.

Основними перевагами ТОВ «Агропромгаз» є:

- Високий рівень кваліфікації наших співробітників;
- Незалежність від газо- та електропостачання;
- Встановлення довгострокового та взаємовигідного партнерства;
- Лояльність та індивідуальний підхід до кожного клієнта;
- Прозорі ціни та вигідні умови;
- Персональний менеджер протягом усього періоду співпраці;
- Персональний платіжний календар для кожного клієнта [40].

Розглянемо організаційну структуру вищого керівництва ТОВ «Агропромгаз» (рис.1.1).

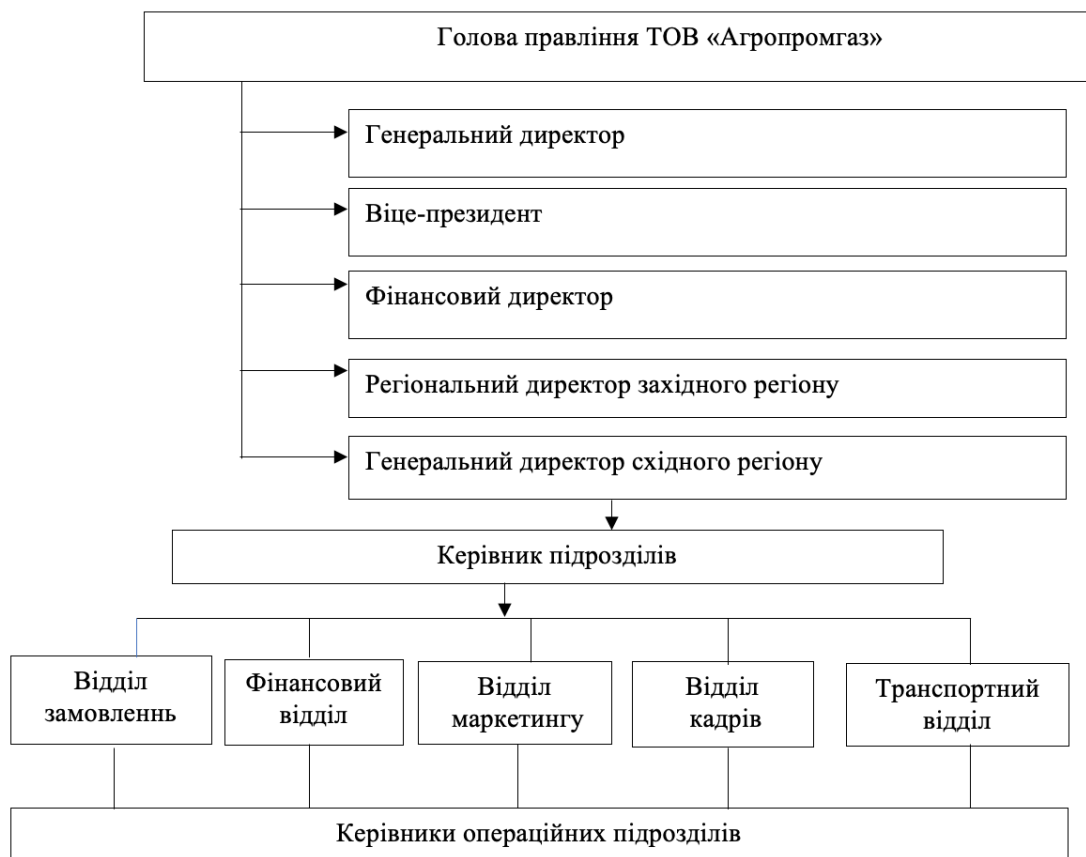

Рисунок 1.1 - Організаційна структура керівництва ТОВ «Агропромгаз»
Джерело: складено автором на основі [40].

Структура управління ТОВ «Агропромгаз» є ієрархічною, тобто всі працівники прямо чи опосередковано підпорядковуються директорам підприємства. Вищим органом управління є Голова правління ТОВ «Агропромгаз». Генеральний директор призначається Загальними зборами, організовує роботу гіпермаркету, підписує договори, представляє його в усіх організаціях і установах, видає розпорядження, затверджує штатні розклади, складає плани продажів, приймає на роботу та звільняє персонал [18].

ТОВ «Агропромгаз» є платниками пенсійних фондів, фондів соціального страхування із заробітної плати, що нараховується та виплачується працівниками

гіпермаркетів, а також платниками окремих податків згідно ПКУ [25]. Проведемо фінансово-економічну характеристику ТОВ «Агропромгаз» (табл.1.5).

Таблиця 1.5 - Аналіз основних фінансово-економічних показників ТОВ «Агропромгаз» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Зміни в абсолютних величинах від 2022р. (тис.грн)		Темпи зростання (зниження) 2022 р. у % до	
	2020	2021	2022	2020	2021	2020	2021
Загальний капітал, тис. грн.	7 275,30	10 700,60	8 353,70	1 078,40	-2 346,90	115%	78%
Власний капітал, тис. грн.	1 597,70	3 507,50	2 702,20	1 104,50	-805,30	169%	77%
Позиковий капітал, тис. грн.	5 677,60	7 193,10	5 651,50	-26,10	-1 541,60	100%	79%
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	19	19	18	-1,00	-1,00	95%	95%
Дохід від продажу продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	23 691,70	24 721,40	14 671,40	-9 020,30	-10 050	62%	59%
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	17 633,90	17 075,90	7 407,10	-10 226,8	-9 668,8	42%	43%
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	2 573,10	3 055,40	2 177,10	-396,00	-878,30	85%	71%

Джерело: складено автором на основі (Додатки А, Б, В) [40].

Відповідно до табл. 1.5 загальний капітал ТОВ «Агропромгаз», має тенденцію до збільшення у 2021р. в порівнянні до 2020 р., проте порівняно з 2022 р. власний капітал зменшився на 2 346,90тис. грн. Власний капітал компанії у 2022 р. становив 2 702,20 тис. грн, що в порівняно з 2020р. зріс на 169%.

Позиковий капітал ТОВ «Агропромгаз» у 2022р. зменшився відповідно до 2020 р. та становив 5 651,50 тис. грн, це означає, що компанія менше запозичила кошти у 2022р. Середньооблікова чисельність працівників протягом 2020-2021 рр. становила 19 осіб, проте у 2022 р. один працівник звільнився.

Дохід від продажу продукції товарів, робіт, послуг у 2022р. становив 14 671,40 тис. грн, що відповідно до 2020 р. зменшився на 62%. Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2022р. зменшилася відповідно до 2020 р. та становила 7 407,10 тис. грн, це означає, що підприємство оптимізувало свої витрати на виробництво товарів, робіт, послуг.

Чистий фінансовий результат, фінансовий результат від операційної діяльності та фінансовий результат до оподаткування ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 рр. зменшився. Проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства (табл.1.6).

Таблиця 1.6 - Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Агропромгаз»
за 2020-2022 рр.

Назва показника	Роки			Теоретично достатнє значення
	2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів	3,55	2,05	2,09	Менше 1
2. Коефіцієнт автономії	0,22	0,33	0,32	Більше 0,5
3. Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,97	0,97	0,95	Якомога більший
4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,78	0,67	0,68	Менше 0,5
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,00	0,00	0,00	Зменшення коефіцієнта
6. Коефіцієнт фінансового левериджу	0,00	0,00	0,00	Менше 0,5
7. Показник заборгованості кредиторам	0,76	0,67	0,67	Якомога менший

Джерело: складено автором на основі [40].

Відповідно до таблиці 1.6 співвідношення залучених та власних коштів ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 років має значення більше 1, що на кожен 1 грн. власних коштів, вкладених в активи підприємства, облікованих у 2022 році – 2

грн. 9 коп. гроші в борг. Нестабільність цього показника в динаміці свідчить про посилення залежності ТОВ «Агропромгаз» від інвесторів та кредиторів, тобто про певне зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт автономії ТОВ «Агропромгаз» у 2020 р. – 0,22, у 2021 р. – 0,33, у 2022 р. -0,32, про це менше 0,5, про що свідчить відношення загальної суми власних коштів до валюти балансу, тобто значення коефіцієнта, що свідчить про залежність ТОВ «Агропромгаз» від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт маневреності власних коштів ТОВ «Агропромгаз» характеризує ступінь мобільності власних коштів підприємства у 2020 році – 0,97, у 2021 році – 0,97, у 2022 р. 0,95 - показник має тенденцію до зменшення, але цей коефіцієнт не відповідають теоретично достатній вартості, а це означає, що ТОВ «Агропромгаз» збільшує незначний обсяг власних коштів.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ТОВ «Агропромгаз» за 2020-2022 роки становить більше ніж 0,5, але цей показник не відповідає теоретично достатньому значенню.

Коефіцієнт довгострокового запозичення та коефіцієнт фінансового левериджу ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 рр. має значення 0, тому важко охарактеризувати фінансову стійкість підприємства.

Показник заборгованості перед кредиторами ТОВ «Агропромгаз» у 2021-2022 роках зменшився, що означає, що ТОВ «Агропромгаз» справна погашає кредиторську заборгованість.

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Агропромгаз» показала, що компанія не зовсім стійка у зовнішньому середовищі. В умовах складної фінансово-економічної ситуації в Україні, пов'язаної із зовнішніми глобальними проблемами та складною внутрішньою соціально-економічною ситуацією, підприємствам необхідно вжити всіх можливих заходів для стабілізації своєї фінансово-господарської діяльності, тому слід провести розрахунки рентабельності. Розрахуємо показники рентабельності ТОВ «Агропромгаз» (табл.1.7).

Таблиця 1.7 - Аналіз рентабельності ТОВ «Агропромгаз» за 2020-2022 рр.

Назва показника	Роки			Теоретично достатнє значення
	2020	2021	2022	
1. Рентабельність продаж	-12%	-16%	-31%	Більше 20%
2. Рентабельність операційної діяльності	-14%	-19%	-38%	Більше 20%
3. Рентабельність від усіх видів діяльності до оподаткування	15%	18%	22%	Більше 20%
4. Рентабельність капіталу	43%	35%	32%	Більше 20%
5. Рівень рентабельності активів, %	35%	29%	26%	Більше 20%
6. Рівень рентабельності власного капіталу, %	161%	87%	81%	Більше 20%

Джерело: складено автором на основі [40].

Відповідно до табл. 1.7 рентабельність продаж та рентабельність операційної діяльності ТОВ «Агропромгаз» має від’ємні показники та компанія не досягнула теоретично достатнього значення, коефіцієнт показує, скільки операційного збитку протягом 2020-2022 рр. отримує підприємство на кожну гривню реалізованої продукції.

Рентабельність від усіх видів діяльності до оподаткування у 2020р. – 15%, , у 2021 р. 18%, у 2022 р. – 22% показує, що ТОВ «Агропромгаз» у 2022 р. досягла теоретично достатнього значення, характеризує розвиток реалізації продукції за рахунок збільшення чистого прибутку від реалізації до зменшення собівартості продукції.

Рентабельність капіталу ТОВ «Агропромгаз» у 2020р. – 43%, , у 2021 р. - 35%, у 2022 р. -32% показує, що коефіцієнти відповідають теоретично достатньому значення та означає ефективність використання компанією активів щоб одержати прибутку.

Рентабельність власного капіталу ТОВ «Агропромгаз» у 2020р. - 161%, , у 2021 р. - 87%, у 2022 р. – 81% рентабельність власного капіталу одна із ключових

діагностичних показників та свідчить про чисту рентабельність інвестицій власників підприємства, та ТОВ «Агропромгаз» є інвестиційно привабливим.

Рівень рентабельності активів ТОВ «Агропромгаз» чи фондівіддачі визначається співвідношенням чистої та середньої вартості активів відповідно у 2020 р. – 35%, у 2021 р. – 29%, у 2022 р. – 26% показує рівень ефективності використання всього капіталу підприємства.

Проведемо розрахунки показників оборотності ТОВ «Агропромгаз» оскільки ефективно використання оборотних засобів - це їхнє функціонування, при якому забезпечується стабільний стан фінансових ресурсів та досягаються найвищі результати діяльності при найменших витратах підприємства (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 - Оцінка ділової активності ТОВ «Агропромгаз»
за 2020-2022 рр.

Назва показника	Роки			Теоретично достатнє значення
	2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт оборотності активів	3,26	2,31	1,76	Збільшення
2. Коефіцієнт обертання товарів, робіт, послуг	9,99	11,67	9,11	Збільшення
3. Коефіцієнт обертання запасів	15,43	19,20	1,79	Збільшення
4. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	11,24	5,33	3,49	Збільшення
5. Період погашення ДЗ	32,04	67,57	103,02	Зменшення
6. Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	4,46	3,74	2,87	Збільшення
7. Період погашення ДЗ	80,79	96,37	125,63	Зменшення
8. Фондовіддача	599,79	585,82	170,60	Збільшення
9. Коефіцієнт обертання власного капіталу	14,83	7,05	5,43	Збільшення

Джерело: складено автором на основі [40].

Відповідно до табл. 1.8 показник оборотності власного капіталу у ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 рр. має тенденцію до зменшення, що демонструє неефективність управління власним капіталом компанії, оскільки значення не відповідає теоретично достатньому значенню.

Оборотність готової продукції ТОВ «Агропромгаз» у 2020 р. – 9,99, у 2021 р. – 11,67, у 2022 р. – 9,11, зменшення даного коефіцієнта означає зменшення попиту на продукцію ТОВ «Агропромгаз».

Оборотність запасів ТОВ «Агропромгаз» у 2020 р. – 15,43, у 2021 р. – 19,20, у 2022 р. -1,79, показник ділової активності, який вказує на неефективність управління запасами в компанії.

Коефіцієнт поточної дебіторської заборгованості ТОВ «Агропромгаз» зменшився протягом 2020-2022 роках. Це показник ділової активності, який показує не ефективність управління дебіторською заборгованістю дебіторів, якими є клієнти ТОВ «Агропромгаз». Середній період обороту дебіторської заборгованості має тенденцію до збільшення та у 2022 р. становив 103,02 обороти, що не відповідає достатньому теоретичному значенню і означає, що дебіторська заборгованість ТОВ «Агропромгаз» збільшила свій термін.

Оборотність кредиторської заборгованості ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 рр. має тенденцію до зменшення, цей показник ділової активності, який показує, скільки разів на рік обертається кредиторська заборгованість та середній період оборотності кредиторської заборгованості у 2020-2022 рр. має тенденцію до збільшення, що не відповідає досить теоретичному значенню, проте у 2022 році середній термін кредиторської заборгованості збільшився у середньому на 125,63 днів.

Фондовіддача необоротних активів ТОВ «Агропромгаз» у 2020 р. – 599,79, у 2021 р. – 585,82, у 2022 р. – 170,60 даний показник зменшується у 2022 р., що не відповідає достатньо теоретичному значенню, що демонструє протягом 2020-2022 рр. неефективність використання основних засобів підприємства. Значення показника говорить про те, скільки продукції вироблено та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових ресурсів вкладену в основні засоби.

Показник оборотності власного капіталу ТОВ «Агропромгаз» у 2020 р. – 14,83, у 2022 р. 5,43 зменшується, показник демонструє неефективність управління власним капіталом компанії, проте у 2022 р. – 5,43, що більше ніж в половину цей показник зменшився відповідно до попереднього року.

При оцінці прибутку підприємства також важливо визначити його ліквідність та платоспроможність. Ліквідність ТОВ «Агропромгаз» описує його можливість виконувати поточні фінансові зобов'язання, тобто сплачувати свої борги вчасно. Платоспроможність ТОВ «Агропромгаз», з іншого боку, описує його можливість сплачувати зобов'язання на більш довгий термін.

Проведемо розрахунки показників ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ «Агропромгаз» (табл.1.9).

Таблиця 1.9 - Аналіз ліквідності ТОВ «Агропромгаз» за 2020-2022 рр.

Назва показника	Роки			Теоретично достатнє значення
	2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможність)	-1,28	-0,42	-0,31	Більше 0,2
2. Проміжний коефіцієнт покриття балансу	1,65	1,07	1,05	Більше 0,7-0,8
3. Коефіцієнт покриття балансу	1,27	1,47	1,45	Більше 2-2,5
4. Частка оборотних коштів у активах	0,99	0,99	0,98	Збільшення
5. Частка власних оборотних коштів у запасах	0,66	1,61	1,59	Більше 0,5

Джерело: складено автором на основі [40].

Відповідно до табл. 1.9 коефіцієнт абсолютної ліквідності та платоспроможності ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 років менше 0,2, що не відповідає теоретично достатньому значенню, свідчить про те, що частина короткострокових боргових зобов'язань може бути покрита грошима та їх еквівалентами у вигляді ліквідних цінних паперів та депозитів, тобто, це майже повністю неліквідні активи.

Коефіцієнт покриття проміжного балансу протягом 2020-2022 рр. більше 0,8, тобто, ТОВ «Агропромгаз» покриває свої витрати.

Коефіцієнт покриття балансу у 2020 році – 1,27, у 2021 році – 1,47, у 2022 р. – 1,45, що означає, що ТОВ «Агропромгаз» не в змозі покрити свої зобов'язання, але протягом 2020-2022 років заборгованість підприємства збільшилася.

Частка власних оборотних коштів у резервах ТОВ «Агропромгаз» у 2020 році – 0,66, у 2021 році – 1,61, у 2022 р. – 1,59, що характеризує рівень достатності власних оборотних коштів у формуванні резервів підприємства.

Частка оборотних коштів в активах має стійку динаміку протягом 2020-2021 років та становила 0,99, що означає, що ТОВ «Агропромгаз» має відповідну частку оборотних коштів.

Таким чином, діагностикою ліквідності та платоспроможності ТОВ «Агропромгаз» є коефіцієнт абсолютної ліквідності та платоспроможності протягом 2020-2022 років не покриває витрати, але має відповідну частку швидко обігових коштів. Частка власних оборотних засобів у резервах ТОВ «Агропромгаз» характеризує рівень достатності власних оборотних засобів на формування резервів підприємства.

Отже, проаналізувавши основні фінансово-економічні показники ТОВ «Агропромгаз», вважаємо, що підприємство у 2022 р. було прибутковим, фінансовий результат показав, що протягом 2020-2022 рр. підприємство було фінансово нестабільним, компанія оптимізувала собівартість витрат на виробництво товарів, робіт, послуг, також компанія зменшила персонал на одну особу, тому керівництву ТОВ «Агропромгаз», потрібно розвивати компанію надалі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРОПРОМГАЗ»

2.1 Організація бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із оплати праці ТОВ «Агропромгаз»

Успішної діяльності будь-якої компанії - це належний бухгалтерський облік та безперечне документальне забезпечення операцій із заробітної плати. Ця важлива сфера підприємницької діяльності не тільки забезпечує виконання законодавчих вимог та фінансову дисципліну, але й впливає на задоволення персоналу, його мотивацію та створює позитивне враження про компанію в очах сторонніх. Тому організація відіграє важливу роль у наданні послуг з бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітної плати, сприяючи успіху та стабільності вашого бізнесу.

Облік заробітної плати - одне з найважливіших і складних напрямів роботи, що займає одне з центральних місць у всій системі бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки їм потрібні точні та оперативні дані, що відображають зміну кількості робітників, витрат на робочу силу, категорій робітників. Заробітна плата знаходиться у центрі уваги різних зацікавлених сторін – співробітників, власників, пенсійних фондів, податкових органів, профспілок, державних органів [2].

Бухгалтерський облік у ТОВ «Агропромгаз» проводити із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С Бухгалтерія [37].

Облік праці та заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» здійснюється на основі системи показників, рахунків та документації. Основними показниками обліку праці та її оплати є чисельність працівників різних професій, їх кваліфікація, витрати на оплату праці в годинах, кількість виготовленої продукції або обсяг виконаної роботи, розмір фонду оплати праці різних категорій працівників за видами нарахувань, премій, сум нарахованих та використаних на оплату відпусток,

платежів на соціальне страхування працівників, суми внесків за їх видами(табл.2.1).

Таблиця 2.1 - Чисельність працівників ТОВ «Агропромгаз» протягом 2020-2022 рр.

Показник	Чисельність, осіб			Структура кадрів, %		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	19	19	18	100	100	100
В тому числі:						
–робітники	10	11	10	52	57	556
–керівники	5	5	4	27	27	22
–фахівці	4	3	4	21	16	22

Джерело: складено автором на основі [40].

Трудові відносини всіх працівників ТОВ «Агропромгаз» регулюються КЗпП [21]. Прийом на роботу ТОВ «Агропромгаз» оформляється наказом (розпорядженням) адміністрації, який оголошується працівнику під розписку. Наказ (розпорядження) видається виходячи з письмового трудового договору (контракту). Фактичний прийом працівника відбувається з моменту укладання трудового договору, незалежно від цього, було оформлено працевлаштування належним чином [21].

Основним документом про трудову діяльність працівника ТОВ «Агропромгаз» є трудова книжка (хоча у лютому 2021 року Верховна рада України відмінила обов'язкове ведення паперової трудової книжки працівника). Його слід проводити для всіх працівників понад п'ять днів, у тому числі сезонних та тимчасових працівників, а також позаштатних працівників, якщо вони підлягають державному соціальному страхуванню [21].

Облік чисельності ведеться у відділі кадрів ТОВ «Агропромгаз» за особовими картками в розрізі підрозділів і категорій працівників на підставі наказу (розпорядження) керівника про прийняття на роботу. При цьому робітнику присвоюється кадровий номер. На підприємствах, де кількість працівників

невелика, облік чисельності організовує особа, спеціально призначена керівником [18].

Особиста карта заповнюється в одному примірнику на підставі відповідних документів, паспорта, військового квитка, трудової книжки (для резидентів - копія трудової книжки, нотаріально завірена), диплома про закінчення школи та інших.

У бухгалтерії ТОВ «Агропромгаз» на підставі особистої картки відкривається спеціальний рахунок працівника. Оскільки інструкція щодо застосування та заповнення уніфікованих форм первинних облікових документів рекомендує спеціальні рахунки у великих організаціях, на малих та середніх підприємствах, заповнення цього первинного документа не є обов'язковим [21].

У відділі кадрів ТОВ «Агропромгаз» обов'язково ведуться такі документи:

- книга наказів (розпоряджень) про прийом, переведення та звільнення з роботи працівників, які працюють за трудовими договорами. Книга має бути прошнурована, пронумерована, підписана керівником та печаткою підприємства;
- книга обліку руху трудових книжок та вкладень у них, а також прибуткова та видаткова книга обліку бланків трудових книжок та вкладень у них, які мають бути прошиті, пронумеровані, підписані керівником та печаткою підприємства;
- особисті листки та картки працівників;
- книга протоколів загальних зборів трудового колективу [40].

На підприємстві ТОВ «Агропромгаз» основними первинними документами, що використовуються для обліку операцій із заробітної плати, є:

– Табелі обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати (форма П-12). Табелі містять інформацію про відпрацьований час працівниками підприємства, відпустки, лікарняні та інші відхилення від нормального режиму роботи.

– Розрахунок заробітної плати (форма П-6). Розрахунок містить інформацію про нараховану заробітну плату, відрахування та суму, що належить до виплати.

– Розрахунок заробітної плати за відрядженням (форма П-7). Розрахунок містить інформацію про нараховану заробітну плату за відрядження, відрахування та суму, що належить до виплати.

– Звіт про нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (форма Д1). Звіт містить інформацію про нараховані суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

– Звіт про нарахування та сплату податку на доходи фізичних осіб (форма 1ДФ). Звіт містить інформацію про нараховані суми податку на доходи фізичних осіб [40].

Правильне документування операцій з оплати праці є важливим фактором забезпечення ефективності управління підприємством. Достовірна інформація про заробітну плату дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, пов'язані з мотивацією працівників, плануванням витрат і визначенням фінансових результатів діяльності підприємства.

При прийнятті на роботу в ТОВ «Агропромгаз» кожному працівнику присвоюється особовий номер і заноситься особиста картка, в якій зазначаються необхідні персональні дані працівника, зміни, що відбуваються з ним під час роботи на цьому підприємстві. Штатні номери зазначаються в усіх первинних і зведених документах з обліку праці та нарахування заробітної плати [18].

При обліку робочого часу слід мати на увазі, що відповідно до законодавства тривалість нормального робочого часу не може перевищувати 40 годин на тиждень [21].

Облік робочого дня ведеться у ТОВ «Агропромгаз» в таблиці обліку робочого дня, що полягає у щоденному обліку явки, всіх випадків запізнень і прогулів (із зазначенням причини), і навіть простоїв, понаднормових тощо. Облік робочого дня ведеться, зазвичай, у таблицях обліку використання робочого дня.

В ТОВ «Агропромгаз» заробітна плата ведеться в одному примірнику у відомства із заробітної плати або іншою уповноваженою особою у кожному структурному підрозділі та щомісяця передається до бухгалтерії для нарахування заробітної плати працівникам.

Табель обліку робочого дня (форма №П-5) в ТОВ «Агропромгаз» ведеться лінійним способом у межах співробітників. З початку місяця в табель успішності записується прізвище по батькові співробітника, його табельний номер, а також щодня умовними позначеннями фіксується кількість відпрацьованих годин, неробочий час та інше [40].

Основним джерелом обліку заробітної плати та виплат за нею є облік виробітку робітників ТОВ «Агропромгаз». Зазначений вид обліку повинен забезпечувати підсистему обліку інформацією про кількість відпрацьованих одиниць роботи (днів, годин, об'єктів тощо. буд.) кожному за співробітника.

Для зарахування заробітної плати на рахунок працівників ТОВ «Агропромгаз» використовується рахунок 661 [17].

Спосіб розрахунку зарплати для працівників ТОВ «Агропромгаз» - безготівковий, і гроші перераховуються на карткові рахунки, які включені до зарплатного проекту підприємства. У ТОВ «Агропромгаз» дати виплати заробітної плати ретельно регламентовані: аванс виплачується до 22 числа поточного місяця, а основна заробітна плата - до 7 числа наступного місяця [17].

Нормований робочий час у ТОВ «Агропромгаз», який відповідно до статті 50 КЗпП [21] України не може перевищувати 40 годин на тиждень. У кінці місяця за табелем підраховується загальна кількість понаднормових годин, нічні, невиходи з причин. Підписаний керівником структурного підрозділу ТОВ «Агропромгаз» табель та інші документи здаються в бухгалтерію для нарахування заробітної плати, складання звітності з праці та аналізу трудової дисципліни [21].

Отже, організація бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітною платою ТОВ «Агропромгаз» забезпечує дотримання законодавчих норм і податкової дисципліни, але й впливає на внутрішню ефективність та сприяє підвищенню мотивації персоналу. Особливості бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітною платою ТОВ «Агропромгаз» полягають у складних правилах та постійних змінах в законодавстві, вимагаючи від бухгалтерів великої уваги до деталей та точності. Правильно налаштований бухгалтерський облік заробітної плати сприяє

фінансовій стабільності та довірі з боку співробітників і партнерів, роблячи його невід'ємною частиною успішного бізнесу.

2.2. Методика обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз»

Методика обліку розрахунків із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» є ключовим аспектом фінансової діяльності та керування ресурсами компанії. Завдяки сучасним підходам та ретельно розробленій системі обліку, бухгалтерія ТОВ «Агропромгаз» забезпечує ефективний розрахунок та вчасну виплату заробітної плати працівникам, дотримуючись всіх законодавчих вимог та забезпечуючи фінансову дисципліну в компанії. Методика є важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та задоволення потреб працівників ТОВ «Агропромгаз».

Методика обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» включає в себе деталізовані процедури та політику оплати праці, а також відповідність законодавству України. Методики обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» складається з:

- розрахунку заробітної плати і винагороди для працівників - це включає в себе години роботи, ставки, бонуси, доплати, відрахування тощо.
- ведення журналу робочого часу для всіх працівників ТОВ «Агропромгаз», який включає дату, початковий і кінцевий час робочого дня, обідню перерву та переробки.
- визначення суми податків, які потрібно утримувати з зарплати працівників, таких як податок на доходи фізичних осіб, внески до Пенсійного фонду, медичного страхування тощо.
- після розрахунку суми до виплати працівнику ТОВ «Агропромгаз» складається платіжне доручення для банку, яке містить інформацію про отримувача та суму.

- зарплата та винагорода записуються в бухгалтерському журналі, що включає в себе всі витрати на зарплату [40].

- після розрахунку заробітної плати у ТОВ «Агропромгаз» відбувається відправка відповідних звітів і заявок до органів соціального страхування та податкових служб, що дозволяє компанії виконувати свої обов'язки перед державою.

- збереження всіх відповідних документів, включаючи журнали робочого часу, платіжні доручення, податкові декларації та інші бухгалтерські записи, згідно з вимогами законодавства.

Методика обліку заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» полягає у регулярному оновленні відповідно до змін в законодавстві і внутрішніх правил компанії.

Для обліку розрахунків з оплати праці у ТОВ «Агропромгаз» призначений рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівника». Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, 66 рахунок «Розрахунки за виплатами працівника» [19] має субрахунки:

- 661 «Розрахунки за заробітною платою» - призначений для обліку нарахування та виплати працівникам ТОВ «Агропромгаз» основної заробітної плати та інших виплат фонду оплати праці, а також утримань сум із оплати праці персоналу.

- 662 «Розрахунки з депонентами» - даний рахунок призначений для обліку нарахування, але не одержаних працівниками установлений строк сума до оплати праці.

- 663 «Розрахунки за іншими виплатами» - цей рахунок призначений для обліку нарахування та виплати працівникам, які не включаються фонду оплати праці, вартості одержаних матеріалів, продукції та товари надати в розрахунок заробітної плати [17].

Синтетичний облік основної заробітної плати є одним з ключових елементів фінансового обліку ТОВ «Агропромгаз» і включає в себе наступні аспекти:

– спеціальний синтетичний рахунок відкривається у фінансовій системі ТОВ «Агропромгаз» для обліку основної заробітної плати. Цей рахунок має унікальний номер і назву, яка відображає його призначення, наприклад, синтетичний рахунок № 66 – «Зобов'язання за внутрішніми розрахунками» [17].

– на цьому синтетичному рахунку збирається інформація про всі нарахування та виплати основної заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» та включає в себе всі види оплати, такі як оклади, надбавки, бонуси, а також відрахування на податки та інші соціальні виплати.

– синтетичний рахунок дозволяє ТОВ «Агропромгаз» обліковувати всі витрати на оплату праці та визначити величину витрат на основну заробітну плату в різні періоди.

– інформація, зібрана на синтетичному рахунку, використовується при підготовці фінансової звітності ТОВ «Агропромгаз», що дозволяє відображати в звітності всі фінансові облікові операції, пов'язані з оплатою праці.

– синтетичний облік допомагає аналізувати фінансовий стан ТОВ «Агропромгаз», визначати витрати на оплату праці у порівнянні з прибутком та іншими фінансовими показниками [40].

Аналітичний облік розрахунків по заробітній платі є важливою складовою фінансового обліку на ТОВ «Агропромгаз» та передбачає індивідуальний облік розрахунків по зарплаті для кожного працюючого на підприємстві. Цей процес включає в себе кілька важливих кроків:

– облік розрахунків за кожним працівником - для кожного працюючого ведеться окремий облік розрахунків по заробітній платі, що включає в себе нарахування заробітної плати, податків, відрахувань на соціальні фонди та інші фінансові операції, пов'язані з оплатою праці.

– сумарний облік за обліковими рахунками - сума всіх нарахувань заробітної плати по кожному аналітичному рахунку (працівнику) об'єднується в кредитовому обороті синтетичного рахунку № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» за звітний місяць, що дозволяє отримати загальну суму нарахованої зарплати для всіх працюючих ТОВ «Агропромгаз» [17].

– облік відрахувань - відрахування на податки, пенсійний фонд, медичний фонд та інші соціальні виплати обліковуються як дебетовий оборот синтетичного рахунку № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». Ця інформація вказує на витрати ТОВ «Агропромгаз» на соціальні виплати.

– розрахунково-платіжна відомість - сума, яка належить до виплати працівникам, відображається у графі «Сума, належна до виплати» розрахунково-платіжної відомості, ця сума повинна дорівнювати кредитовому сальдо синтетичного рахунку № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» [40].

Типові кореспонденції рахунків ТОВ «Агропромгаз» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Типова кореспонденція рахунків основної заробітної плати
ТОВ «Агропромгаз»

№	Зміст операції	Дебет	Кредет
1	Нарахована заробітна плата працівникам основного виробництва підприємства	23	661
2	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим на роботах, які відносяться до витрат майбутніх	39	661
3	Нарахована заробітна плата працівникам за рахунок коштів цільового фінансування і цільового	48	661
4	Нарахована заробітна плати загально виробничого персоналу	91	661
5	Нарахована заробітна плата адміністративному персоналу	92	661
6	Нарахована заробітна плата працівникам відділу збуту	93	661
7	Виплачена заробітна плата, допомога по тимчасові непрацездатності, вагітності і пологах, сума наданих підприємством трудових і соціальних пільг працівникам, премій	661, 663	301
8	Утримання і заробітної плати працівників не повернені підзвітні суми	661	372
9	Утримана із заробітної плати засновники внески до статутного капіталу підприємства	661	46
10	Утримано і заробітної плати працівників податок на доходи фізичних осіб	661	641
11	Утримання і заробітної плати працівників єдиний соціальний внесок	661	651
12	Утримання і заробітної плати працівників військовий збір	661	642
13	Депоновані суми невиданої заробітної плати	661	662
14	Виплачено депоновано заробітну плату з поточного рахунку або каси	662	301, 311

Джерело: складено автором на основі [40].

Аналітичний облік депонованої заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» ведеться за кожною незатребуваною сумою безпосередньо в журналі реєстрації або книзі депонованої заробітної плати. Виплати такої заробітної плати у ТОВ «Агропромгаз» оформлюються видатковим касовим ордером.

Отже, в методиці обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» враховано всі суттєві аспекти, пов'язані з виплатою заробітної плати працівникам компанії. Передбачена чітка класифікація витрат, належне врахування податкових та соціальних відрахувань, а також ведення докладної звітності. Ця методика дозволяє ефективно контролювати витрати на зарплату, забезпечувати своєчасну та точну виплату працівникам, а також виконувати всі податкові та правові вимоги, пов'язані із розрахунками з персоналом.

2.3. Методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці

Ведення бухгалтерського обліку податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці, є важливою складовою фінансової діяльності ТОВ «Агропромгаз». Від правильності та системності обліку залежать як фінансова стабільність підприємства, так і виконання законодавчих вимог щодо оподаткування. Методика обліку податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці, є інструментом, який дозволяє ефективно враховувати та відображати фінансові зобов'язання перед державою і забезпечувати вчасну сплату необхідних податків та внесків.

Методика обліку податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці ТОВ «Агропромгаз» - це система процедур та правил, яка визначає способи та порядок розрахунку, утримання та сплати податків і обов'язкових внесків, пов'язаних із заробітною платою працівників в компанії. Методика ТОВ «Агропромгаз» розробляється з метою дотримання законодавчих вимог та забезпечення вчасної та коректної сплати податків і внесків, а також точного обліку оплати праці в бухгалтерській системі підприємства [40].

Методика обліку податків і зборів ТОВ «Агропромгаз» включає в себе процедури для обчислення та утримання податків на доходи фізичних осіб, внесків

до соціальних фондів, інших обов'язкових внесків, а також ведення відповідної фінансової та податкової звітності.

У ТОВ «Агропромгаз» основними податками і зборами, пов'язаними із оплатою праці, є:

– Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) - є основним податком, що утримується з заробітної плати працівників.

Облік податків і зборів, пов'язання із оплатою праці ТОВ «Агропромгаз» здійснюється на підставі таких документів:

– Табелі обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати (форма П-12) Табелі містить інформацію про відпрацьований час працівниками підприємства, відпустки, лікарняні та інші відхилення від нормального режиму роботи.

– Розрахунок заробітної плати (форма П-6). Розрахунок містить інформацію про нараховану заробітну плату, відрахування та суму, що належить до виплати.

– Звіт про нарахування та сплату податку на доходи фізичних осіб (форма 1ДФ). Звіт містить інформацію про нараховані суми податку на доходи фізичних осіб [40].

Порядок обліку податків і зборів, пов'язання із оплатою праці ТОВ «Агропромгаз», включає такі етапи:

1. Нарахування податків і зборів здійснюється на підставі первинних документів ТОВ «Агропромгаз» (табл.2.3);

2. Нараховані податки і збори відображаються в облікових регістрах ТОВ «Агропромгаз»;

3. ТОВ «Агропромгаз» перерахування податків і зборів до бюджету здійснюється у встановлені терміни.

Таблиця 2.3 – Типова кореспонденція рахунків з обліку податків і зборів, які пов'язані із оплатою праці ТОВ «Агропромгаз»

№	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	Утримано і заробітної плати працівників податок на доходи фізичних осіб	661	641
2	Утримання і заробітної плати працівників військовий збір	661	642

Джерело: складено автором на основі [40].

Податки, збори та інші обов'язкові платежі, відповідно до норм законодавства, є невід'ємною частиною адміністративних витрат ТОВ «Агропромгаз», їх облік та відображення в бухгалтерських записах, ТОВ «Агропромгаз» використовує рахунок 92 згідно з положеннями НП(С)БО 16 [23].

У ТОВ «Агропромгаз» рахунок 64 є інструментом в обліку фінансових потоків, пов'язаних зі сплатою податків [19].

За дебетом цього рахунку фіксується належна до сплати сума податків, а також будь-які інші зобов'язання ТОВ «Агропромгаз» перед бюджетом.

За кредитом - відображаються нараховані платежі до бюджету, а також списання та інші фінансові операції. Рахунок 64 розгалужується на ряд субрахунків, що дозволяє деталізувати облік фінансових операцій та дотримуватися стандартів бухгалтерського обліку:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит» [17].

Облікові реєстри, що використовуються для обліку податків і зборів, пов'язання із оплатою праці ТОВ «Агропромгаз», включають:

- Журнал-головний - є основним обліковим реєстром, у якому відображаються всі господарські операції підприємства, у тому числі операції з нарахування та сплати податків і зборів.

– Розрахунково-платіжна відомість є обліковим документом, у якому відображаються суми нарахованих податків і зборів.

– Журнал обліку доходів і витрат є обліковим документом, у якому відображаються суми нарахованих податків і зборів, як доходи підприємства.

Для забезпечення достовірності та своєчасності обліку податків і зборів, пов'язання із оплатою праці, у ТОВ «Агропромгаз» здійснюється їх аналіз та контроль, при цьому перевіряються такі показники:

– відповідність сум нарахованих податків і зборів даним первинних документів.

– відповідність сум нарахованих податків і зборів даним облікових реєстрів.

– відповідність сум нарахованих податків і зборів даним фінансової звітності ТОВ «Агропромгаз» [40].

Отже, методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці, в ТОВ «Агропромгаз» є необхідним інструментом для забезпечення відповідності компанії податковому законодавству та відображення фінансових операцій у внутрішній бухгалтерській системі. Методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці, в ТОВ «Агропромгаз» дозволяє належним чином розраховувати, утримувати і сплачувати податки та внески, забезпечуючи вчасну та коректну сплату до бюджету.

2.4. Облік розрахунків із заробітної плати з використанням комп'ютерних технологій та інформаційних систем

В сучасному бізнес-середовищі, в якому інформаційні технології швидко розвиваються та стають невід'ємною частиною діяльності більшості підприємств, облік розрахунків із заробітної плати стає неможливим без застосування комп'ютерних технологій та інформаційних систем. Використання сучасних ІТ-рішень у сфері управління оплатою праці дозволяє ефективно та точно вести облік,

автоматизувати процеси та забезпечувати відповідність з актуальними нормативами та законодавством.

ТОВ «Агропромгаз» здійснює облік розрахунків заробітної плати використовуючи сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення для оптимізації цього процесу. Для забезпечення ефективного управління оплатою праці та відповідності податковим та законодавчим вимогам, компанія використовує програми «1С Бухгалтерія» та «MEDoc» [40].

ТОВ «Агропромгаз» створила в базі даних програми «1С Бухгалтерія» облікові картки для кожного працівника, включаючи особові дані, посаду, ставку оплати праці та інші параметри, що впливають на розрахунок зарплати. Також у ТОВ «Агропромгаз» програми «1С Бухгалтерія» була налаштована для інтеграції з системами обліку робочого часу CRM, що дозволяє автоматично фіксувати час приходу та виходу працівників, переробки та перерви та передавати ці дані безпосередньо в програму «1С Бухгалтерія».

У ТОВ «Агропромгаз» програма «1С Бухгалтерія» автоматично розраховує зарплату для кожного працівника на основі внесених даних, включаючи робочий час, ставку оплати праці, надбавки та відрахування (рис..2.1) Також автоматично обчислює суми податків, які повинні бути утримані з заробітної плати працівників, включаючи ПДФО та внески до соціальних фондів [37].

Період	Результат	Календарні дні	Сума	Платіж	Залишок
01.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.10.2019	31.10.2019
02.10.2019	4 800.00	30.00	62 595.00	01.11.2019	30.11.2019
03.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.12.2019	31.12.2019
04.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.01.2020	31.01.2020
05.10.2019	4 800.00	29.00	62 595.00	01.02.2020	29.02.2020
06.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.03.2020	31.03.2020
07.10.2019	4 800.00	30.00	62 595.00	01.04.2020	30.04.2020
08.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.05.2020	31.05.2020
09.10.2019	4 100.00	30.00	62 595.00	01.06.2020	30.06.2020
10.10.2019	4 800.00	31.00	62 595.00	01.07.2020	31.07.2020
11.10.2019	4 120.00	31.00	62 595.00	01.08.2020	31.08.2020
12.10.2019	4 200.00	30.00	62 595.00	01.09.2020	30.09.2020

Рисунок 2.1 - Розрахунок заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» за допомогою програми «1С Бухгалтерія»

Джерело: складено автором на основі [40].

ТОВ «Агропромгаз» для подання відповідних звітів та декларацій до податкових та соціальних органів, компанія використовує програму «MEDoc» (рис.2.2), що дозволяє генерувати необхідну документацію для відправлення до відповідних органів. Завдяки «MEDoc» всі фінансові дані і податкові документи ТОВ «Агропромгаз» зберігаються в безпечному електронному архіві, що спрощує архівування та доступ до інформації для потреб аналізу та ревізії [38].

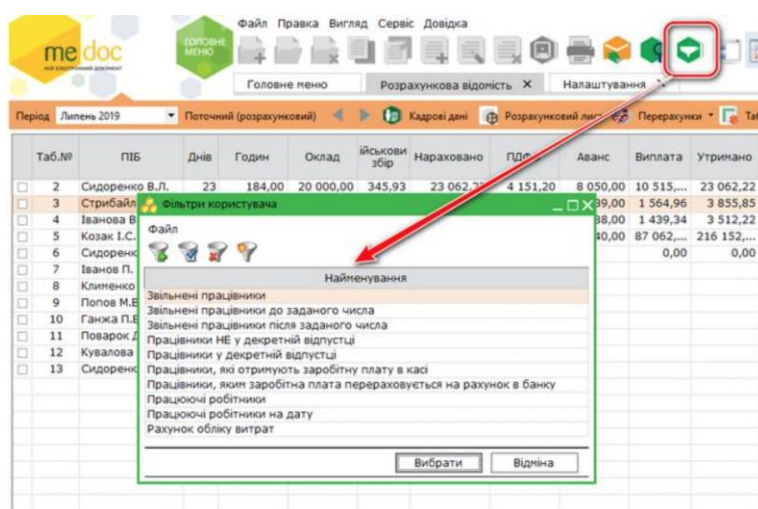

Рисунок 2.2 - Сплата податків із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» за допомогою програми «MEDoc»

Джерело: складено автором на основі [40].

З використанням цих програмних рішень, ТОВ «Агропромгаз» максимально оптимізує процес обліку розрахунків заробітної плати, забезпечуючи точність, відповідність законодавчим вимогам та зменшення ризику помилок в оплаті праці та податковій звітності.

Використання програм «1С Бухгалтерія» та «М.Е.Дос» для обліку розрахунків заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» має численні переваги, які сприяють ефективному управлінню фінансами та оплатою праці, а саме:

– дані програми надають можливість автоматизувати ТОВ «Агропромгаз» багато рутинних процесів, пов'язаних з розрахунками заробітної

плати. Це дозволяє зменшити ризик помилок та зекономити час, який раніше витрачався на ручний облік.

– Програми «1С Бухгалтерія» і «М.Е.Дос» гарантують точність розрахунків заробітної плати та податків, оскільки вони використовують вбудовані алгоритми і правила для обчислень - це сприяє відповідності ТОВ «Агропромгаз» податковому законодавству [40].

– інтеграція з системами обліку робочого часу дозволяє точно визначати години роботи працівників ТОВ «Агропромгаз» і враховувати переробки та перерви, що полегшує облік робочого часу та робить процес більш прозорим.

– програми надають зручну можливість генерування необхідних звітів та документів для податкових та бухгалтерських вимог, це дозволяє ТОВ «Агропромгаз» дотримуватися стандартів обліку та вчасно подавати звітність.

– використання інформаційних систем дозволяє ТОВ «Агропромгаз» зручно зберігати всю фінансову інформацію та архівувати її для подальшого аналізу та ревізії, що полегшує здійснення аудиту та дотримання внутрішніх процедур.

– використання програм допомагає знизити ризик людських помилок в процесі обліку та розрахунків, що може призвести до негативних фінансових наслідків та конфліктів з податковими органами [40].

Усі ці переваги сприяють збільшенню ефективності та точності управління розрахунками заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз», забезпечуючи вчасну та коректну сплату податків та заробітної плати працівників, що, в свою чергу, сприяє фінансовій стабільності та надійному обліку фінансів компанії.

Отже, використання комп'ютерних технологій та інформаційних систем, таких як «1С Бухгалтерія» і «М.Е.Дос» для обліку розрахунків із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» дозволяє компанії здійснювати цей процес ефективно та надійно. Ці технології полегшують автоматизацію та точний облік оплати праці, сплачуваних податків та інших фінансових аспектів, забезпечуючи високий рівень внутрішньої контролю, дотримання законодавчих вимог і фінансову стабільність нашої компанії.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Організація аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві

Впорядкування та ефективний контроль за розрахунками із заробітної плати стають все більш актуальним завданням для підприємств у сучасних умовах бізнесу. Організація аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві стає важливою складовою управління персоналом та фінансовим плануванням. Аудиторська перевірка процесів виплат заробітної плати може забезпечити не лише забезпечення відповідності законодавчим нормам, але і виявлення потенційних ризиків, що стосуються фінансової діяльності підприємства.

Аудит розрахунків із заробітної плати підприємства в Україні здійснюється відповідно до таких нормативно-правових документів:

– Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» встановлює загальні принципи та стандарти, які регулюють аудиторську діяльність в Україні. Цей Закон включає в себе положення, які стосуються аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємствах. Аудитори, діючи відповідно до цього Закону, повинні проводити об'єктивний та незалежний аудит розрахунків із заробітної плати, щоб переконатися в їхній відповідності вимогам законодавства, відповідній бухгалтерській звітності та фінансовим стандартам. Такий аудит сприяє забезпеченню високого рівня дотримання фінансових процесів та розрахунків із заробітної плати на підприємствах та сприяє виявленню можливих порушень та недоліків у цій сфері [44].

– Закон України «Про оплату праці» визначає основні засади та гарантії оплати праці в Україні - встановлює правовий фреймворк для розрахунків заробітної плати, включаючи порядок нарахування заробітної плати, відрахування податків та обов'язкових внесків. Аудитор повинен переконатися, що всі ці розрахунки відповідають вимогам закону. Аудитор повинен перевірити, чи

ведеться цей облік правильно та відповідно до вимог закону. Аудитор повинен переконатися, що розрахунки податків відповідають вимогам закону і відбуваються вчасно. Даний закон створює законодавчу базу для регулювання розрахунків із заробітної плати на підприємствах та визначає правила та вимоги до цих розрахунків. Аудитор має завдання перевірити, чи відповідають ці розрахунки вимогам закону та чи проводяться вони правильно та точно [51].

– Кодекс законів про працю України встановлює важливі норми та правила, які стосуються усіх аспектів трудових відносин в Україні, включаючи розрахунки із заробітної плати. Незважаючи на те, що Кодекс не є безпосереднім регулятором процедур аудиту, він визначає права та обов'язки працівників і роботодавців у сфері заробітної плати, що може мати важливе значення при проведенні аудиту трудових відносин та фінансових розрахунків на підприємстві [21].

– Міжнародні стандарти аудиту (МСА) визнані та прийняті як міжнародний стандарт аудитування в Україні, затверджені як національні стандарти аудиту. Україна впроваджує МСА як основний стандарт для проведення аудиторських перевірок та аудиту розрахунків із заробітної плати. МСА включають у себе загальні принципи аудиту, а також специфічні вимоги та процедури для аудиту різних елементів фінансової звітності, включаючи оплату праці, що дозволяє аудиторам виконувати об'єктивні та надійні перевірки у цій сфері [34].

– Методичні рекомендації щодо проведення аудиту розрахунків із заробітної плати містять методичні підходи та процедури, які можуть бути використані під час аудиту розрахунків із заробітної плати. У цих Рекомендаціях міститься перелік документів, які аудитор повинен перевірити під час аудиту.

Крім зазначених нормативно-правових документів, при проведенні аудиту розрахунків із заробітної плати підприємства аудитор також може використовувати такі документи:

- колективний договір, укладений між працівниками та роботодавцем.
- правила внутрішнього трудового розпорядку, затверджені роботодавцем.

- інструкції з оплати праці, затверджені роботодавцем.
- інші нормативні акти, які регулюють питання оплати праці на підприємстві.

При проведенні аудиту розрахунків із заробітної плати підприємства аудитор повинен дотримуватися таких принципів:

- Незалежність - аудитор повинен бути незалежним від підприємства, яке він перевіряє.
- Об'єктивність - аудитор повинен бути об'єктивним у своїх висновках.
- Достовірність - аудитор повинен забезпечити достовірність результатів аудиту [40].

Аудит розрахунків із заробітної плати підприємства є важливим інструментом, який дозволяє забезпечити дотримання підприємством чинного законодавства про оплату праці, а також підвищити ефективність системи контролю за цими операціями.

Аудит розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» - це перевірка достовірності та повноти відображення в бухгалтерському обліку операцій з нарахування, утримання та виплати заробітної плати, а також дотримання підприємством чинного законодавства про оплату праці.

У ТОВ «Агропромгаз» було створено Службу внутрішнього аудиту (контролю), яка відбулося на підставі рішення, ухваленого Загальними зборами Учасників 20 грудня 2012 року, яке схвалило «Положення про службу внутрішнього аудиту (контролю)». Також, на тих самих Загальних зборах був обраний внутрішній аудитор (контролер), згідно з протоколом № 1-12/12 від 20.12.2012 р. У новій редакції, затвердженій Загальними зборами Учасників ТОВ «АГРОПРОМГАЗ» 15 серпня 2014 року за протоколом № 1-08/14, було уточнено та переглянуто «Положення про службу внутрішнього аудиту (контролю)». Важливо відзначити, що рівень внутрішнього контролю вважається достатнім, що свідчить про ефективність проведених заходів та контрольних механізмів в організації (додаток Д).

Мета аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» - це надання керівництву підприємства незалежної думки про достовірність та повноту відображення в бухгалтерському обліку операцій з нарахування, утримання та виплати заробітної плати, а також дотримання підприємством чинного законодавства про оплату праці [40].

Призначення аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» полягає:

- забезпечити дотримання ТОВ «Агропромгаз» чинного законодавства про оплату праці;
- підвищити ефективність системи контролю за розрахунками із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз»;
- знизити ризик виникнення фінансових втрат та убезпечити від юридичних наслідків порушень у сфері оплати праці.

Аудит розрахунків із заробітної плати підприємства є важливим інструментом, який дозволяє забезпечити дотримання підприємством чинного законодавства про оплату праці, а також підвищити ефективність системи контролю за цими операціями.

Розглянемо основні етапи організація аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» (рис.3.1).

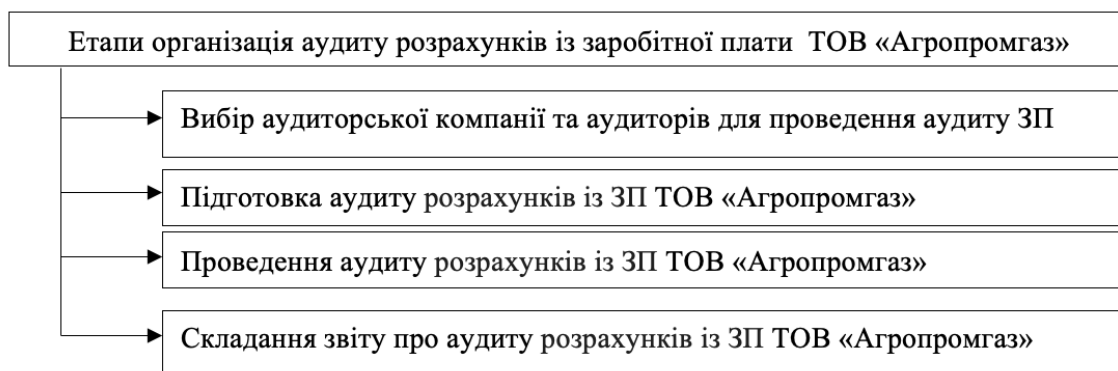

Рисунок 3.1 - Основні етапи організація аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз»

Джерело: складено автором на основі [40].

Розглянемо детально етапи організації аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», а саме:

1) вибір компанії для проведення аудиту є стратегічним рішенням, яке може вплинути на фінансову стабільність та довіру стейкхолдерів підприємства. Зацікавлені сторони ТОВ «Агропромгаз» ретельно розглядають ряд факторів, таких як репутація аудиторської компанії, досвід відповідних аудитів у схожих галузях, професійна компетентність аудиторів, вартість послуг та доступність ресурсів, щоб забезпечити об'єктивний та надійний аудит фінансової діяльності. ТОВ «Агропромгаз» для проведення аудиту обрало компанію Приватне підприємство «Приватна аудиторська фірма «ЄВРОАУДИТ».

2) Підготовка до аудиту - на цьому етапі аудитор отримує від керівництва ТОВ «Агропромгаз» всю необхідну інформацію про структуру, штатну чисельність, форми оплати праці, систему оподаткування, а також про наявність будь-яких ризиків у сфері розрахунків із заробітної плати. Аудитор також визначає обсяг і складність аудиту, а також методи, які будуть використовуватися під час перевірки.

3) Проведення аудиту в ТОВ «Агропромгаз» - аудитори проводять перевірку первинних документів, бухгалтерського обліку, фінансової звітності, а також інших документів, які стосуються розрахунків із заробітної плати. Аудитор також проводить опитування працівників ТОВ «Агропромгаз», щоб отримати додаткову інформацію.

4) Складання звіту про аудит - на цьому етапі аудитор складає звіт про результати аудиту, в якому відображає виявлені порушення та дає рекомендації для ТОВ «Агропромгаз» щодо їх усунення. Відповідно до аудиторського висновку, аудиторська перевірка, яка здійснювалась в період з 15.01.2023р. по 26.02.2023р. у ТОВ «Агропромгаз» згідно п.5. ПП «Приватна аудиторська фірма «ЄВРОАУДИТ» вважає, що розрахунки із заробітної плати ТОВ «АГРОПРОМГАЗ» за 2022 рік відповідають чинному законодавству України, витрати на оплату праці за 2022 рік становили 2999 тис.грн, а відрахування на соціальні заходи становили 578 тис. грн. [40] (додаток Д).

Аудит розрахунків заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» включає перевірку різноманітних аспектів, серед них;

- трудова дисципліна та відповідність трудовому законодавству;
- оцінка ефективності політики заробітної плати та її стимулювання;
- аналіз системи внутрішнього контролю в операціях із заробітною платою;
- перевірка правильності оформлення первинних трудових документів та обліку заробітної плати, а також розрахунків та відрахувань, зокрема рахунків 66, 64 та 65, а також витрат на заробітну плату за рахунками 23, 91, 92, 93, 94, та збори на соціальні заходи за рахунками 23, 91, 92, 93, 94 [17].

Аудиторська перевірка усіх цих складових ТОВ «Агропромгаз» гарантує правильність та дотримання всіх норм та стандартів у сфері заробітної плати та відповідність її операційній та фінансовій діяльності підприємства.

Основними завданнями у процесі аудиту оплати праці працівників ТОВ «Агропромгаз» - це контроль за правильністю та обліком кожного аспекту цієї сфери. Аудитор, проводячи аналіз ТОВ «Агропромгаз», звертає увагу на декілька ключових пунктів:

– бухгалтерський облік працівників ТОВ «Агропромгаз», тобто, перевірка коректності обліку інформації про працівників є важливим кроком. Це включає перевірку актуальності та точності особових карток працівників, включаючи дані про відомості щодо їхнього стажу та заробітної плати.

– оформлення розрахунків заробітної плати - перевірка правильності оформлення та ведення всіх документів, пов'язаних із заробітною платою, включаючи накази на нарахування та виплату, договори з працівниками та іншу супутню документацію ТОВ «Агропромгаз».

– нарахування заробітної плати - аудитор аналізує правильність нарахування основної та додаткової заробітної плати, а також інших компенсаційних та заохочувальних виплат для працівників ТОВ «Агропромгаз». Перевірка правильності розрахунку середньої заробітної плати на підприємстві, яка важлива для багатьох податкових і статистичних облікових цілей.

- обґрунтованість витрат на оплату праці - аудитор аналізує, чи відображені витрати на оплату праці ТОВ «Агропромгаз» коректне і чи включаються вони до собівартості продукції чи витрат операційної діяльності.
- розподіл витрат на оплату праці - перевірка правильності розподілу витрат на оплату праці між різними видами продукції та по звітних періодах, яка є важливою для фінансової звітності ТОВ «Агропромгаз».
- своєчасність розрахунків та виплат - аудитор вивчає, чи розрахунки та виплати заробітної плати виконуються вчасно та чи не порушується права працівників ТОВ «Агропромгаз». Перевірка, чи сплачуються заробітні плати працівникам у відповідності до законодавства та у встановлені строки.
- стан обліку виплат працівникам - перевірка системи обліку виплат працівникам ТОВ «Агропромгаз» та її відповідність стандартам та вимогам [40].

Отже, організація аудиту розрахунків із заробітної плати є важливим етапом у фінансовому управлінні ТОВ «Агропромгаз» та допомагає забезпечити високий рівень дотримання законодавства, точність та надійність фінансової звітності, а також уникнення потенційних фінансових ризиків. Аудит розрахунків із заробітною платою передбачає вивчення різних аспектів оплати праці, включаючи нарахування, документальне оформлення, розподіл витрат, відрахування та багато інших. Оптимальний підхід до організації аудиту може включати в себе суцільний, вибірковий та комбінований методи, залежно від потреб та мети аудиту ТОВ «Агропромгаз». Ретельне вивчення цих аспектів допомагає забезпечити точність та об'єктивність фінансової інформації ТОВ «Агропромгаз», зменшує ризик порушень та сприяє фінансовій стійкості підприємства.

3.2. Методика проведення аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві

Аудит розрахунків із заробітної плати на підприємстві є надзвичайно важливою складовою фінансового контролю та внутрішнього обліку. В сучасних умовах, коли ринкові вимоги і законодавство постійно змінюються, ефективна

методика проведення такого аудиту стає ключовою для забезпечення ділової надійності та відповідності нормативним вимогам.

Методика проведення аудиту розрахунків із заробітної ТОВ «Агропромгаз» - це систематично структурований підхід, який включає в себе послідовність операцій, процедур та методів, використовуваних аудитором для оцінки, перевірки та визначення достовірності та коректності розрахунків заробітної плати на підприємстві [40].

Для проведення аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» аудитори використовують методи (табл.3.1).

Під час аудиту розрахунків із оплати праці, аудитор може використовувати різні підходи, включаючи суцільний, вибірковий та комбінований підхід, для забезпечення точності та об'єктивності перевірки.

Таблиця 3.1 - Методи проведення аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз»

Метод	Характеристика
Аналіз первинних документів	Аудитор аналізує та перевіряє первинні документи, які підтверджують нарахування, утримання та виплату заробітної плати.
Аналіз первинних документів	Аудитор перевіряє записи в бухгалтерському обліку, щоб переконатися в їх правильності та повноті.
Аналіз бухгалтерського обліку	Аудитор перевіряє записи в бухгалтерському обліку, щоб переконатися в їх правильності та повноті.
Аналіз фінансової звітності	Аудитор перевіряє фінансову звітність, щоб переконатися в тому, що операції з оплати праці відображені в ній правильно.
Опитування працівників	Аудитор може опитати працівників підприємства, щоб отримати додаткову інформацію.

Джерело: складено автором на основі [40].

Вибірковий підхід організації аудиту розрахунків із заробітної плати передбачає ретельний аналіз певної частини документів ТОВ «Агропромгаз». Величина цієї вибірки визначається аудитором з урахуванням специфіки і потреб ТОВ «Агропромгаз». Переважно, цей підхід використовується для перевірки правильності застосування тарифних ставок, цін та розрахунку сум, нарахованих у заробітній платі працівників. Якщо під час аудиту виявлені порушення, всі повинні

документи, які стосуються цих порушень, детально перевіряються в окремому режимі, для виявлення кореня проблеми та розробки відповідних рекомендацій.

Суцільний підхід до аудиту розрахунків із заробітною платою передбачає, що аудитор проводить комплексну та повну перевірку всіх документів та операцій, пов'язаних із виплатою заробітної плати ТОВ «Агропромгаз». В цьому методі аудитор не обмежується вибірковою вибіркою, але аналізує всі аспекти, пов'язані із заробітною платою, включаючи облік працівників, правильність документального оформлення розрахунків, нарахування основної та додаткової заробітної плати, а також інші компенсаційні та заохочувальні виплати [52, с. 63].

Комбінований підхід до аудиту розрахунків із заробітною платою передбачає використання різних методів та стратегій для забезпечення максимальної ефективності та об'єктивності перевірки. Під час застосування цього підходу, аудитори комбінують як суцільний, так і вибіркової методи вивчення документації, що стосується розрахунків із заробітною платою. Це дозволяє здійснювати глибший аналіз важливих аспектів оплати праці, таких як нарахування, дотримання законодавства, правильність розподілу витрат, і контролювати весь обсяг документів ТОВ «Агропромгаз». Комбінований підхід також включає в себе проведення тематичних аудитів, що дозволяє аудиторам зосередитися на конкретних аспектах оплати праці, що потребують особливої уваги. Цей підхід дозволяє аудиторам забезпечити комплексну та об'єктивну перевірку розрахунків із заробітною платою, зменшуючи ризик недоліків і порушень в цій важливій сфері бізнесу [52, с. 64].

Методи проведення аудиту розрахунків із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» можуть включати наступні етапи та підходи:

- планування аудиту - визначення мети та обсягу аудиту, а також встановлення аудиторських цілей і завдань. Визначення методології, розробка аудиторського плану та вибір аудиторських процедур.

- оцінка внутрішнього контролю - аналіз внутрішнього контролю, що стосується розрахунків із заробітної плати, включаючи процедури нарахування та виплати зарплати, контроль над податковими обов'язками та документообігом.

- формування аудиторської вибірки - визначення обсягу та виділення облікових записів, які підлягають аудиту. Вибір вибірових методів для вибору об'єктів аудиту.
- аудиторські процедури - проведення аудиторських процедур для перевірки обраної вибірки, включаючи перевірку правильності нарахування заробітної плати, відповідність законодавству та внутрішнім положенням, та оцінку достовірності фінансової звітності.
- аналіз результатів - оцінка результатів аудиту, виявлення потенційних ризиків та помилок, аналіз їх впливу на фінансову звітність [54].
- завершення аудиту - формування аудиторської думки та підготовка аудиторського звіту, включаючи рекомендації щодо подальших дій та поліпшень в системі розрахунків із заробітної плати.
- підтвердження аудиторської думки - забезпечення взаєморозуміння з клієнтом та одержання необхідних підтверджень та документів.
- супровід аудиту - взаємодія з керівництвом та фахівцями ТОВ «Агропромгаз» під час аудиторського процесу та відповідь на їх запити та запитання [40].

Цей план аудиту може бути адаптований відповідно до конкретних потреб і особливостей ТОВ «Агропромгаз» для забезпечення високої якості та об'єктивності аудиту розрахунків із заробітної плати.

Метою аудиту розрахунків із заробітної плати є виявлення та усунення порушень у сфері розрахунків із заробітною платою. Аудит розрахунків із заробітної плати може проводитися як внутрішніми, так і зовнішніми аудиторами. Внутрішні аудитори є працівниками підприємства, які мають спеціальну підготовку з питань аудиту. Зовнішні аудитори є незалежними фахівцями, які надають послуги з аудиту заробітної плати на договірній основі.

Незважаючи на різні підходи, що існують щодо організації аудиторської перевірки, традиційні методи перевірки продовжують зберігати свою актуальність. Серед них можна виділити суцільну, вибірову, комбіновану перевірку, а також використання аналітичних процедур. Важливо враховувати, що з розвитком

інформаційних потоків, що стосуються бухгалтерського обліку та фінансової звітності, аудитор повинен бути готовий розглянути всі ключові аспекти аудиторської перевірки (рис.3.2) [54].

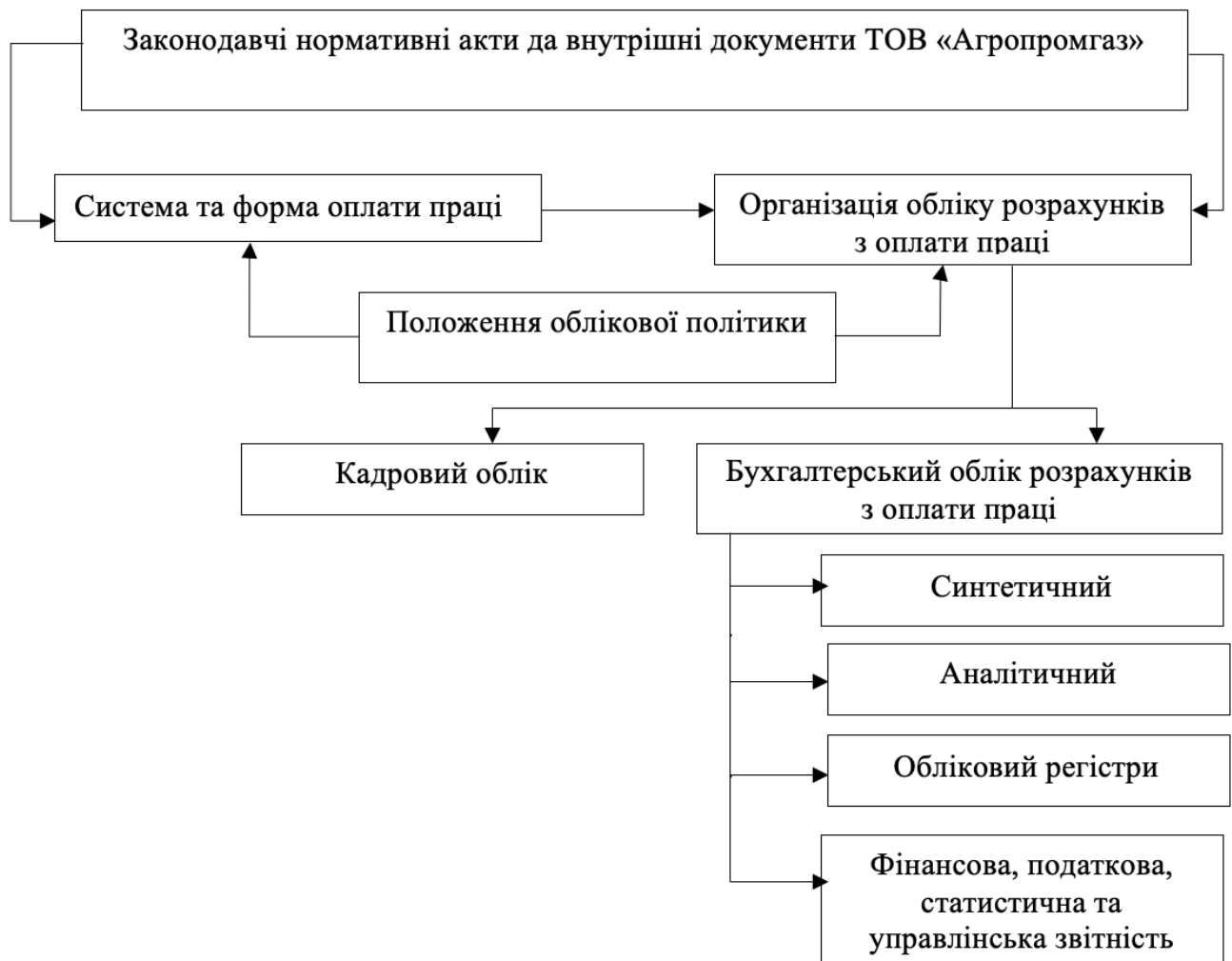

Рисунок 3.2 - Формування інформації для аудиту про розрахунки з оплати праці ТОВ «Агропромгаз»

Джерело: складено автором на основі [40].

Процес стратегічного планування аудиторських операцій, включаючи аудит розрахунків оплати праці та інших фінансових компонентів, починається з чіткої формулювання мети та завдань, які перед нами стоять. На цьому етапі визначаються об'єкти перевірки, аудиторські процедури та необхідні докази, які служитимуть основою для формування об'єктивного висновку щодо стану

бухгалтерського обліку та достовірності фінансової інформації. Важливим аспектом планування аудиту є вибір методів та стратегій, які найкраще відповідають конкретним умовам та особливостям перевірки.

Проведення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці ТОВ «Агропромгаз» включає важливий етап - формування аудиторської вибірки. Вибір об'єктів для аудиту завжди повинен бути спрямованим на досягнення конкретних мети та завдань аудиту. Аудитор повинен ретельно обирати об'єкти для перевірки, забезпечуючи при цьому мінімальний ризик та збираючи достатні та надійні аудиторські докази. Застосування вибіркового методу в аудиті розрахунків з оплати праці сприяє ефективності та раціональності аудиторського процесу, зменшуючи витрати часу та ресурсів на перевірку бухгалтерського обліку оплати праці і підвищуючи надійність фінансової звітності щодо цих розрахунків. Це сприяє формуванню об'єктивної думки незалежного аудитора.

Для проведення аудиту розрахунків з оплати праці ТОВ «Агропромгаз» використовується загальний план аудиту, основні показники праці та заробітної плати, що підлягають аудиторській перевірці ТОВ «Агропромгаз», включають:

1. Чисельність працівників, їхні професії та рівень кваліфікації.
2. Розподіл витрат робочого часу в людино-годинах і людино-днях.
3. Кількість виготовленої продукції та розмір фонду оплати праці за категоріями працюючих та видами нарахувань.
4. Нарахування премій та відпусток.
5. Розмір утримання за різними видами утримань та відрахувань тощо [40].

Ця аудиторська перевірка допомагає забезпечити відповідність фінансової звітності ТОВ «Агропромгаз» вимогам та нормам, а також виявити можливі ризики та недоліки у системі обліку заробітної плати.

Особливості функціонування ТОВ «Агропромгаз» належать до ключових аспектів, на які слід звернути увагу. З ціллю забезпечення надійності та точності бухгалтерського обліку та фінансової звітності, рекомендується розглянути систему внутрішнього контролю. Важливо відзначити, що перевагою внутрішнього контролю є його можливість функціонувати в попередньому,

поточному та перспективному періодах, а також його гнучкість у використанні, як документального, так і фактичного методів.

Відповідно до МСА 530 «Аудиторська перевірка» аудитор має можливість використовувати аудиторську вибірку для отримання необхідних аудиторських доказів. Ця стратегія включає застосування аудиторських процедур до обмеженої кількості облікових записів в межах обраного рахунку або класу операцій. Подальший аналіз результатів такої вибірки дозволяє зібрати необхідні аудиторські докази та об'єктивно оцінити їх надійність. Зроблені висновки аудитора щодо достатності зібраних доказів базуються на його професійному експертному судженні [34].

Далі аудитор перевіряє чисельність працівників ТОВ «Агропромгаз» та правильність їх відображення у звітності відповідно до Інструкції зі статистики чисельності працівників від 28.09.2005 р. № 286 [47]. Відповідність тарифних мереж і ставок, посадових окладів встановлюється шляхом звірення їх із штатним розкладом і перевірки даних з табелів з обліку оплати праці, табелів обліку робочого часу і розрахунків з оплати праці (додаток Д).

Вадливу роль при проведенні перевірки ТОВ «Агропромгаз» відіграють дані аналітичного обліку, які необхідні при визначенні розміру заробітної плати та утримань з неї окремо по кожному працівнику та віднесенні витрат на відповідні рахунки. Відповідно до Інструкції № 291 [17] виплати заробітної плати проводяться на синтетичному рахунку 66 «Відрахування на виплати працівникам».

За кредитом рахунка 66 «Розрахунки з розрахунками з працівниками» відображається нарахована працівникам ТОВ «Агропромгаз» основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності та інші належні працівникам виплати;

За дебетом – виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; вартість матеріалів, виробів і товарів, отриманих у рахунок заробітної плати; податок на доходи фізичних осіб, внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, виплати за виконавчими листами та інші утримання із заробітної плати працівників [17].

Аудитор перевіряє відповідність даних аналітичного обліку по заробітній платі показникам синтетичного обліку за рахунком 66 Головної книги та балансу на ту ж звітну дату. Для цього звіряють залишок на перше число відповідного місяця в Головній книзі та балансі з узагальненими сумами відомостей з оплати праці.

Аудит розрахунків з оплати праці ТОВ «Агропромгаз» включає уважну перевірку різних операцій, пов'язаних із використанням праці найманих працівників та оподаткуванням процесу використання трудових ресурсів. Серед ключових аспектів, що підлягають перевірці ТОВ «Агропромгаз», можна виділити:

- Нарахування та утримання заробітної плати.
- Виплата заробітної плати.
- Відображення інформації на рахунках синтетичного та аналітичного обліку.
- Узагальнення інформації в облікових регістрах.
- Відображення розрахунків з оплати праці у фінансовій звітності [40].

Отже, у процесі аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці важливим завданням є формування аудиторської вибірки, яка повинна відповідати меті та завданням аудиту. Аудитор повинен враховувати, що правильно обрана вибірка допомагає знизити аудиторський ризик і забезпечити належні аудиторські докази.

При перевірці правильності розрахунку та виплати заробітної плати працівникам ТОВ «Агропромгаз» з первісною формою оплати праці встановлюється наступне [40]:

- відповідність відомостей у відомостях про виплату заробітної плати тарифікаційним облікам працівників;
- наявність друку, підписів керівника та бухгалтера у відомостях ТОВ «Агропромгаз»;
- наявність/відсутність в інформації показань та безумовних поправок;
- наявність вказівки дати виплати та підписів працівників про отримання заробітної плати;
- правильність розрахунків платіжної інформації;

- правильність визначення суми утриманих та перерахованих податків із заробітної плати працівників;
- тотожність підписів у платіжній інформації та підписи.

Альтернативним методом аудиторської перевірки є суцільна перевірка, при якій весь обсяг інформації проходить аудит. В той час як суцільний та вибірковий методи застосовуються при перевірці правильності нарахування заробітної плати. Операції, пов'язані з розрахунками та виплатами заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», які підлягають аудиторській перевірці, представлені на рисунку 3.3.

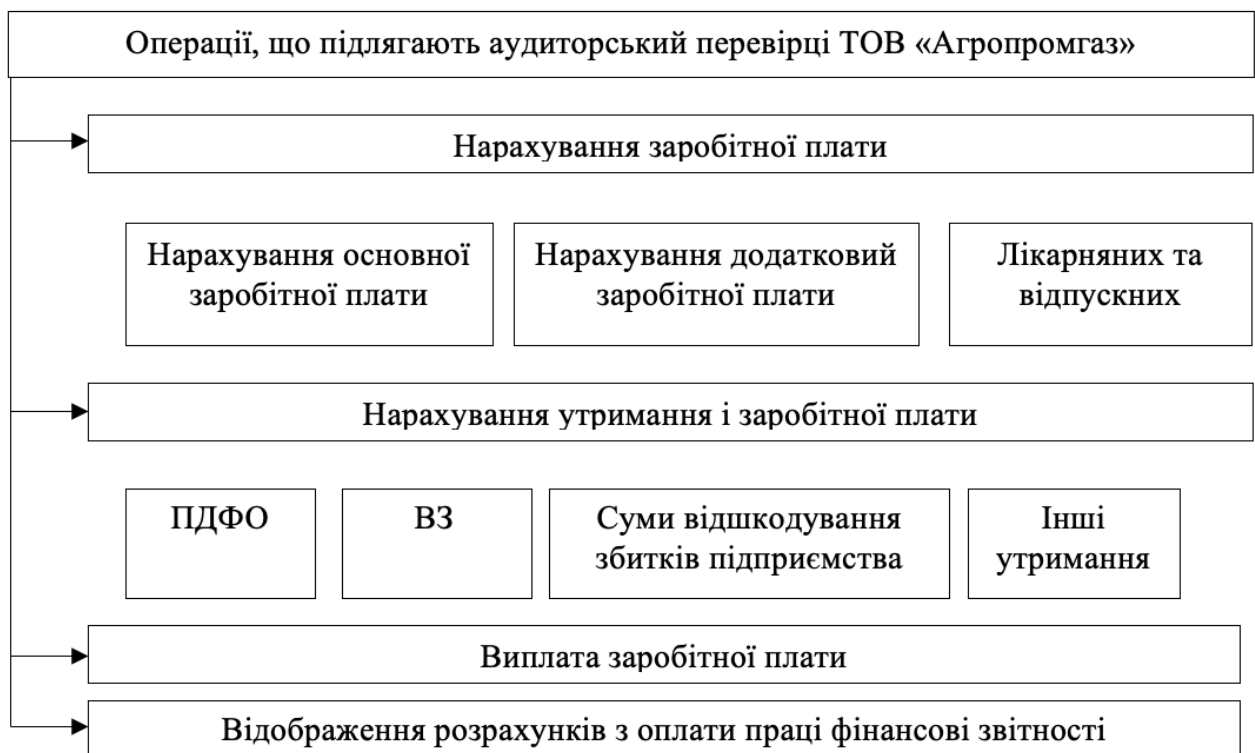

Рисунок 3.3 - Операції, що підлягають аудиторській перевірці ТОВ «Агропромгаз»

Джерело: складено автором на основі [40].

Аудиторські докази в процесі аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» підтверджуються різними первинними документами, до них включаються:

- Табелі робочого часу.

- Наряди на виконання робіт або надання послуг.
- Розрахунково-платіжні відомості.
- Акти виконаних робіт або наданих послуг.
- Лікарняні листи та відпустки.

Основні складові розрахунків заробітної плати, такі як нарахування і утримання, під час аудиту ТОВ «Агропромгаз» перевіряються для визначення їхньої правильності і відповідності законодавчим вимогам.

Перевіряючи правильність нарахування заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», аудитор може виявити такі характерні порушення, як:

- неправильне відображення дати прийняття на роботу або звільнення з роботи, завищення посадового окладу (розряду), а також включення до складу робочих днів періоду, за який нараховуються виплати.

- по тимчасовій непрацездатності мали бути нараховані у ТОВ «Агропромгаз».

- при перевірці особлива увага звертається на правильність оформлення розрахунково-платіжних відомостей, у яких можуть бути виявлені такі порушення: включення до відомостей підставок; завищення суми «Загальної заборгованості»; збільшення суми нарахованої заробітної плати, а потім її утримання під виглядом внеску на банківський рахунок [40].

Процес завершення аудиту розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» складається з наступних етапів:

- Підготовка звіту про аудит. Аудитор повинен підготувати звіт про аудит, в якому буде викладено результати проведеного аудиту ТОВ «Агропромгаз». Звіт повинен містити такі розділи:

- Вступ, в якому коротко викладається мета та завдання аудиту.
- Опис системи розрахунків із заробітної плати, в якому аудитор повинен описати всі процедури та процеси, пов'язані з розрахунком заробітної плати.
- Результати аудиту, в якому аудитор повинен представити виявлені під час аудиту порушення та недоліки.

– Висновки та рекомендації, в яких аудитор повинен надати свої висновки щодо системи розрахунків із заробітної плати та рекомендації щодо її вдосконалення.

– Надання звіту про аудит керівництву ТОВ «Агропромгаз» - керівництво підприємства має право надати свої зауваження та пропозиції до звіту.

– Керівництво ТОВ «Агропромгаз» має вжити заходів для усунення виявлених під час аудиту порушень та недоліків [44].

Аудитор повинен скласти акт про завершення аудиту в ТОВ «Агропромгаз», в якому буде зазначено, що аудит завершено та рекомендації аудитора виконані.

Аудитор повинен зібрати та проаналізувати всю необхідну інформацію для підготовки звіту про аудит ТОВ «Агропромгаз» - ця інформація може включати:

– Документи, що регулюють порядок розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз».

– Накази про затвердження штатного розкладу, посадових інструкцій та інших документів, пов'язаних з розрахунком заробітної плати.

– Періодичні звіти про розрахунки із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз».

– Журнали обліку розрахунків із заробітної плати.

– Інші документи, які можуть бути пов'язані з розрахунком заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз».

На основі зібраної інформації аудитор повинен скласти звіт про аудит. Звіт повинен бути об'єктивним і неупередженим. Аудитор повинен надати звіт про аудит ТОВ «Агропромгаз» підприємства в письмовій формі. Керівництво ТОВ «Агропромгаз» має право надати свої зауваження та пропозиції до звіту. Аудитор повинен врахувати всі зауваження та пропозиції керівництва підприємства при складанні остаточної версії звіту.

Керівництво ТОВ «Агропромгаз» має вжити заходів для усунення виявлених під час аудиту порушень та недоліків. Ці заходи повинні бути спрямовані на вдосконалення системи розрахунків із заробітної плати.

Аудитор також повинен скласти акт про завершення аудиту, в якому буде зазначено, що аудит завершено та рекомендації аудитора виконані. Акт про завершення аудиту повинен бути підписаний аудитором і керівництвом ТОВ «Агропромгаз» [40].

Для того, щоб процес завершення аудиту розрахунків із заробітної плати був більш ефективним, можна вжити наступних заходів:

- Аудитор повинен розробити план аудиту, в якому буде визначено порядок та терміни проведення аудиту.

- Аудитор повинен використовувати стандартні процедури аудиту, що дозволить йому забезпечити більшу об'єктивність та неупередженість аудиту.

- Аудитор повинен регулярно надавати керівництву підприємства інформацію про результати аудиту. Це дозволить керівництву ТОВ «Агропромгаз» вчасно вжити заходів для усунення виявлених порушень та недоліків.

- Керівництво ТОВ «Агропромгаз» має забезпечити аудитора всіма необхідними документами та інформацією для проведення аудиту [44].

Виконання цих рекомендацій дозволить поліпшити якість аудиту розрахунків із заробітної плати та забезпечити дотримання трудового законодавства.

Отже, методика проведення аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві є невід'ємною складовою фінансового контролю та ефективного управління ресурсами. В ході аудиту цієї сфери виявляються не лише потенційні ризики та недоліки, але й можливості для оптимізації витрат та покращення системи управління зарплатними фондами. Аудит розрахунків із зарплати сприяє підвищенню ефективності та довіри стейкхолдерів, а також допомагає підприємству виконувати законодавчі вимоги та стандарти корпоративного управління.

3.3. Шляхи вдосконалення проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати

Заробітна плата є одним із найважливіших елементів трудового договору. Вона є винагородою працівника за виконану роботу або надані послуги. Правильне та своєчасне проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати є важливою умовою дотримання трудового законодавства та забезпечення прав працівників на отримання заробітної плати.

У сучасних умовах економічної та політичної нестабільності існує необхідність у вдосконаленні системи обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати. Це дозволить забезпечити дотримання трудового законодавства у сфері розрахунків із заробітною платою, а також підвищити ефективність управління заробітною платою на підприємствах.

Проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» може супроводжуватися різними проблемами, які впливають на організації, працівників та податкові органи, розглянемо деякі з них:

1. Погодження інформації - велика кількість даних ТОВ «Агропромгаз», які необхідно враховувати при розрахунку заробітної плати, може призвести до помилок та розбіжностей між обліком працівників та податковою декларацією.

2. Законодавчі зміни у сфері податків та соціального страхування можуть призвести до необхідності адаптації систем обліку та звітності.

3. Різноманітні соціальні виплати, такі як страхові внески, пенсійні внески та інші виплати, можуть становити складність у розрахунку заробітної плати та податків у ТОВ «Агропромгаз» [40].

4. Неправильні розрахунки або помилки у розрахунку заробітної плати можуть виникати через неправильне врахування різноманітних факторів, таких як податки, доплати та вирахування.

5. Вимоги до податкової та фінансової звітності ТОВ «Агропромгаз» можуть бути досить складними, і невідповідність може призвести до податкових або правопорушень.

6. Аудит і контроль - податкові органи можуть проводити аудити та перевірки обліку та звітності, що може призвести до несподіваних вимог та фінансових втрат.

7. Кадрові проблеми - недостатність кваліфікованого персоналу для здійснення обліку та аналізу розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» може призвести до помилок та неефективності в процесі [40].

Для подолання цих проблем важливо мати належну систему обліку та внутрішні контрольні процедури, враховувати всі законодавчі вимоги та підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу, який відповідає за ці процеси. Також, користування сучасними програмними засобами для обліку та звітності може спростити цей процес та зменшити ймовірність помилок.

Пропонуємо декілька шляхів для вдосконалення проведення обліку розрахунків із заробітної плати для ТОВ «Агропромгаз» :

- використання спеціалізованого програмного забезпечення для обліку заробітної плати допоможе автоматизувати багато процесів, зменшити ризик помилок та підвищити ефективність обліку ТОВ «Агропромгаз» .

- навчання та підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за розрахунок заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», є важливим кроком. Вони повинні бути ознайомлені з поточним законодавством, правилами обліку та звітності.

- важливо встановити чіткі внутрішні процедури, щоб контролювати процес розрахунку заробітної плати та виявляти помилки. Проведення регулярних аудитів може також бути корисним.

- автоматизована інтеграція з банками та податковими органами ТОВ «Агропромгаз» в ідеалі, програмне забезпечення для обліку розрахунків із заробітної плати повинно мати можливість автоматично взаємодіяти з банками для оплати працівників та податковими органами для звітності.

- розробка і підтримка документованої системи обліку заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», яка включає в себе процедури, правила та стандарти, допомагає забезпечити однорідність та послідовність у роботі з розрахунками.

- постійне оновлення знань, оскільки законодавство і стандарти у сфері обліку розрахунків із заробітної плати постійно змінюються. ТОВ «Агропромгаз» повинна бути в курсі останніх змін та вносити відповідні корективи до своєї системи.

- співпраця з аудиторами та податковими консультантами - залучення зовнішніх фахівців для аудиту та консультування може допомогти виявити слабкі місця у системі обліку та забезпечити дотримання вимог законодавства.

Здійснюючи ці кроки, ТОВ «Агропромгаз» може покращити якість та надійність обліку розрахунків із заробітної плати, зменшити ризики податкових та фінансових проблем та підвищити ефективність управління персоналом.

Для ТОВ «Агропромгаз» для вдосконалення проведення аналізу розрахунків із заробітної плати можна використовувати наступні шляхи:

- розробка ключових показників продуктивності - визначення та моніторинг ключових показників, таких як середня зарплата, відсоток витрат на заробітну плату від загальних витрат, може допомогти виявити проблеми та можливості для покращення.

- впровадження аналітичних методів та моделей, а саме застосування аналітичних методів, таких як регресійний аналіз, кластерний аналіз та аналіз варіантів, дозволяє глибше розуміти зв'язки між різними факторами та вплив на розрахунки заробітної плати ТОВ «Агропромгаз».

- порівнюючи свої показники з іншими схожими компаніями в галузі, можна отримати цінну інформацію про конкурентоспроможність та можливості для оптимізації розрахунків.

- моніторинг законодавчих змін - важливо відстежувати зміни в законодавстві, які можуть вплинути на розрахунки заробітної плати ТОВ «Агропромгаз», і вносити необхідні корективи в аналітичні процедури.

- залучення кваліфікованих аналітиків до команди допоможе розробити більш ефективні стратегії аналізу розрахунків заробітної плати ТОВ «Агропромгаз».

- розробка звітності та візуалізація результатів, а саме створення зрозумілої звітності та візуалізація результатів аналізу допоможе керівництву та іншим зацікавленим сторонам краще розуміти отримані дані та приймати обґрунтовані рішення.

- постійна перевірка та вдосконалення процесів - регулярна оцінка та вдосконалення методів та процедур аналізу допомагає підвищити якість та точність аналізу розрахунків із заробітної плати.

Вдосконалення процесів аналізу розрахунків із заробітної плати допоможе ТОВ «Агропромгаз» краще розуміти свою витратну структуру, здійснювати більш ефективне управління персоналом та приймати обґрунтовані рішення для оптимізації ресурсів.

Для вдосконалення проведення податкового контролю у ТОВ «Агропромгаз» для розрахунків із заробітної плати можна вжити ряд заходів:

- використання спеціалізованого програмного забезпечення для обліку та звітності заробітної плати може спростити податковий контроль. Це дозволить зменшити ризики помилок та виявляти аномалії у розрахунках ТОВ «Агропромгаз».

- регулярне оновлення знань про податкове законодавство та вимоги до податкової звітності допомагає уникнути порушень та виправити існуючі помилки.

- розробка та впровадження внутрішніх контрольних процедур, що передбачають перевірку розрахунків заробітної плати та звітності, сприяє вчасному виявленню помилок та уникненню податкових проблем у ТОВ «Агропромгаз».

- регулярна перевірка розрахунків заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» на відповідність податковому законодавству та внутрішнім процедурам допоможе визначити недоліки та помилки.

– проведення аудитів та ревізій у ТОВ «Агропромгаз» у напрямку розрахунків заробітної плати допомагає виявити порушення та відповідати податковим вимогам.

– працівники, які відповідають за розрахунок заробітної плати, повинні мати відповідну підготовку та бути ознайомлені з податковим законодавством.

– співпраця з податковими консультантами - залучення фахівців із податкового консультування допомагає знайти оптимальні рішення та уникнути негативних податкових наслідків.

– розробка і ведення внутрішньої звітності щодо розрахунків заробітної плати може допомогти спростити процес контролю та аналізу.

Здійснюючи ці заходи, ТОВ «Агропромгаз» може покращити свій податковий контроль розрахунків із заробітної плати, зменшити ризики податкових порушень та зберегти добропорядність у відносинах з податковими органами.

Отже, вдосконалення проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати вимагає комплексного підходу, який включає в себе автоматизацію процесів, постійне навчання персоналу, розробку внутрішніх контрольних процедур та співпрацю з фахівцями. Ці заходи допоможуть підвищити ефективність, точність та надійність розрахунків, зменшити ризики помилок та податкових проблем, а також забезпечити відповідність законодавству та нормам обліку.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження організації методика обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці, дійшли наступних висновків:

Заробітна плата - це сума грошей, яку працівник отримує в обмін на свою працю та послуги, які він надає підприємству або роботодавцю. Заробітна плата для підприємства відіграє критичну роль у багатьох аспектах його діяльності. Це важливий інструмент стимулювання працівників, засіб привертання та утримання кваліфікованих кадрів, а також фактор соціальної відповідальності. Ефективне управління заробітною платою вимагає розуміння її економічної сутності та уміння використовувати різні класифікації для досягнення стратегічних цілей підприємства. Цей аналіз відображає складність та значущість заробітної плати як ключового аспекту управління та успішності підприємства.

Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати є важливою складовою управління персоналом та фінансами для підприємств. Воно сприяє створенню правових рамок, що регулюють оплату праці та забезпечують справедливість та дотримання вимог законодавства. Такий підхід є важливим для забезпечення порядку, визначення прав та обов'язків сторін, а також захисту інтересів як працівників, так і роботодавців. Нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати сприяє створенню стабільного та справедливого робочого середовища, що відіграє важливу роль у розвитку бізнесу та економіки в цілому.

Макроекономічний аналіз заробітної плати на підприємствах сфери послуг в Україні протягом періоду з 2018 по 2022 роки вказує на загальний ріст середньої заробітної плати в більшості розглянутих галузей. Ця тенденція свідчить про певний розвиток сектору послуг та підвищення доходів працівників. При цьому спостерігається різниця у рівнях заробітної плати між різними галузями, де інформація та телекомунікації та транспорт, складське господарство виявляються серед лідерів, тоді як охорона здоров'я та освіта залишаються на нижчому рівні. Важливою є також тенденція до зростання заробітної плати в 2022 році, що може свідчити про певний позитивний розвиток сектору послуг в Україні та можливості

для подальшого підвищення доходів населення. Такий аналіз важливий для прийняття ефективних управлінських рішень та розвитку соціально-економічних стратегій у сфері послуг країни.

Для дослідження обрано підприємства ТОВ «Агропромгаз», яке є постачальником природного газу та електроенергії, вже 16 років ТОВ «Агропромгаз» успішно працює у сфері постачання природним газом підприємств. Підприємство входить до холдингу ТОВ «Астарта-Київ». Проаналізувавши основні фінансово-економічні показники ТОВ «Агропромгаз», вважаємо, що підприємство у 2022 р. було прибутковим, фінансовий результат показав, що протягом 2020-2022 рр. підприємство було фінансово нестабільним, компанія оптимізувала собівартість витрат на виробництво товарів, робіт, послуг, також компанія зменшила персонал на одну особу, тому керівництву ТОВ «Агропромгаз», потрібно розвивати компанію надалі.

Організація бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітною платою відіграє важливу роль у ТОВ «Агропромгаз». організація бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітною платою ТОВ «Агропромгаз» забезпечує дотримання законодавчих норм і податкової дисципліни, але й впливає на внутрішню ефективність та сприяє підвищенню мотивації персоналу. Особливості бухгалтерського обліку та документального забезпечення операцій із заробітною платою ТОВ «Агропромгаз» полягають у складних правилах та постійних змінах в законодавстві, вимагаючи від бухгалтерів великої уваги до деталей та точності. Правильно налаштований бухгалтерський облік заробітної плати сприяє фінансовій стабільності та довірі з боку співробітників і партнерів, роблячи його невід'ємною частиною успішного бізнесу.

В методиці обліку розрахунків із заробітної плати ТОВ «Агропромгаз» враховано всі суттєві аспекти, пов'язані з виплатою заробітної плати працівникам компанії. Передбачена чітка класифікація витрат, належне врахування податкових та соціальних відрахувань, а також ведення докладної звітності. Ця методика дозволяє ефективно контролювати витрати на зарплату, забезпечувати своєчасну

та точну виплату працівникам, а також виконувати всі податкові та правові вимоги, пов'язані із розрахунками з персоналом.

Методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці, в ТОВ «Агропромгаз» є необхідним інструментом для забезпечення відповідності компанії податковому законодавству та відображення фінансових операцій у внутрішній бухгалтерській системі. Методика обліку податків і зборів, що пов'язані з оплатою праці, в ТОВ «Агропромгаз» дозволяє належним чином розраховувати, утримувати і сплачувати податки та внески, забезпечуючи вчасну та коректну сплату до бюджету.

Використання комп'ютерних технологій та інформаційних систем, таких як «1С Бухгалтерія» і «М.Е.Дос» для обліку розрахунків із заробітної плати в ТОВ «Агропромгаз» дозволяє компанії здійснювати цей процес ефективно та надійно. Ці технології полегшують автоматизацію та точний облік оплати праці, сплачуваних податків та інших фінансових аспектів, забезпечуючи високий рівень внутрішньої контролю, дотримання законодавчих вимог і фінансову стабільність нашої компанії.

Організація аудиту розрахунків із заробітної плати є важливим етапом у фінансовому управлінні ТОВ «Агропромгаз» та допомагає забезпечити високий рівень дотримання законодавства, точність та надійність фінансової звітності, а також уникнення потенційних фінансових ризиків. Аудит розрахунків із заробітною платою передбачає вивчення різних аспектів оплати праці, включаючи нарахування, документальне оформлення, розподіл витрат, відрахування та багато інших. Оптимальний підхід до організації аудиту може включати в себе суцільний, вибірковий та комбінований методи, залежно від потреб та мети аудиту ТОВ «Агропромгаз». Ретельне вивчення цих аспектів допомагає забезпечити точність та об'єктивність фінансової інформації ТОВ «Агропромгаз», зменшує ризик порушень та сприяє фінансовій стійкості підприємства.

Методика проведення аудиту розрахунків із заробітної плати на підприємстві є невід'ємною складовою фінансового контролю та ефективного управління ресурсами. В ході аудиту цієї сфери виявляються не лише потенційні ризики та

недоліки, але й можливості для оптимізації витрат та покращення системи управління зарплатними фондами. Аудит розрахунків із зарплати сприяє підвищенню ефективності та довіри стейкхолдерів, а також допомагає підприємству виконувати законодавчі вимоги та стандарти корпоративного управління.

Вдосконалення проведення обліку, аналізу та податкового контролю розрахунків із заробітної плати вимагає комплексного підходу, який включає в себе автоматизацію процесів, постійне навчання персоналу, розробку внутрішніх контрольних процедур та співпрацю з фахівцями. Ці заходи допоможуть підвищити ефективність, точність та надійність розрахунків, зменшити ризики помилок та податкових проблем, а також забезпечити відповідність законодавству та нормам обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 328с.
2. Бикова Г. Простій на підприємстві: порядок оформлення та оплати. *Дебет-Кредит*. 2020. №12. URL: <https://online.dtkr.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%9612-2020.epub/navPoint-7> (дата звернення: 13.10.2023).
3. Білова Н., Чернишова Н. Облік заробітної плати. Податки & бухоблік. 2016. № 50. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/june/issue50/article-18976.html>(дата звернення: 13.10.2023).
4. Брезицька К. Ф. Економічний зміст та підходи до поняття «заробітна плата». *Ефективна економіка*. 2015. №2. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3815> (дата звернення: 13.10.2023).
5. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 480 с.
6. Варламова І.С. Проблеми обліку заробітної плати на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 34. С. 135-139.
7. Васюренко Л.В. Теоретичні засади державного регулювання організації оплати праці. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 25. 2018. С.31-34.
8. Вегера В. М. Оплата праці: поняття, особливості. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. №73. с. 419-425.
9. Воронко Р.М., Хрищук Я.Е., Гатиляк Ю.О. Теоретичні основи та організаційно-методичні засади внутрішнього контролю витрат на оплату праці та розрахунків із персоналом. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. С. 697- 703.

10. Вудвуд В.В., Косменко Л.В. Поняття заробітної плати та напрями її оптимізації в сучасних ринкових господарювання. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного університету*. 2017. № 14. С. 125-130.
11. Глухова С.В., Зотова А.А. Підходи до сутності заробітної плати. Молодий вчений. *Економічні науки*. 2016. № 12.1 (40). С. 698-701.
12. Голосніченко Д. І. Оплата праці: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2014. № 3/4 (23/24). С. 185-189.
13. Гуріна Н., Бестюк А. Організація обліку оплати праці на підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL:<https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/156>(дата звернення: 13.10.2023).
14. Демченко М. М. Облік та оподаткування виплат працівникам підприємства у контексті законодавчих змін. *Молодий вчений*. 2016. № 2 (29). С. 31-37.
15. Задорожний З. Проблемні питання якості інформації бухгалтерського і управлінського обліку малоцінних активів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. Вип. 1. С. 115-124.
16. Іванчук Н.В. Оподаткування фонду оплати праці у високорозвинених країнах світу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2017. №4(32). С. 129-134.
17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Мінфін України; Інструкція від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 26.09.2023).
18. Калина А.В. Економіка праці та соціально-трудова відносини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Персонал, 2014. 497 с.
19. Карпенко Т. І. Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці. Шляхи вдосконалення проблем. *Технології та дизайн*. 2016. № 1 (18). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2016_1_17. (дата звернення: 13.10.2023).

20. Каткова Н. В., Маслова К. В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2017. № 8. С. 762-767.

21. Кодекс законів про працю України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

22. Комірна О. В., Міняйло В. П., Нежива М. О., Негоденко В. С. Детермінанти обліку та контролю розрахунків з персоналом вітчизняних підприємств. *Бізнесінформ*. 2020. № 2. С. 314-321.

23. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

24. Кравченко М. А. Сутність оплати праці як економічної категорії. *Бізнес навігатор*. 2015. № 1. С. 3-4.

25. Кузьменко А.В., Піголь І.Д. Актуальність та перспективи автоматизації бухгалтерського обліку. *Економічні науки*. 2019. №14. С. 5659.

26. Ланченко Є.О. Колективно-договірне регулювання соціально-трудових відносин у аграрному секторі економіки: стан і напрями удосконалення. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 3 (34). С. 148-160.

27. Лишиленко О. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник/ О.В. Лишиленко, - К.: Центр навчальної літератури, 2015. - 631 с.

28. Луняк І. В. Заробітна плата як найважливіший фактор реалізації інвестиційно-інноваційної моделі розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №21. С. 21-24.

29. Машевська А. А. Наукові та теоретичні аспекти реформування оплати праці. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2019. №6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7142> (дата звернення: 13.10.2023).

30. Машевська А. А. Теоретичне підґрунтя організації оплати праці суб'єктів господарювання. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2019.

№11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7461> (дата звернення: 13.10.2023).

31. Меліхова Т.О., Лисяк О.В. Удосконалення документування обліку та аудиту заробітної плати в управлінні підприємством. *Агросвіт*. 2021. №21-22. С.43-50.

32. Миронова Ю.Ю., Панасенко В.А. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Економіка і регіон*. 2016. №1 (56). С. 121-126.

33. Михайленко Ю.О. Організація обліку і контролю розрахунків за заробітною платою. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 287-294.

34. МСА 530 «Аудиторська перевірка». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 13.10.2023).

35. Немченко В.В., Хомутенко В.В., Хомутенко А.В. Практичний курс внутрішнього аудиту: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 240 с.

36. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Удосконалення обліку й аудиту розрахунків за виплатами працівникам. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. № 1. Том 32 (71). С.71-77.

37. Офіційний сайт «1С Бухгалтерія». URL: <https://proaudit.com.ua/prog/1s-buhgalteriya-8-dlya-ukraini-avtomatizacii-buhgalterskogo-i-podatkovogo-obliku.phtml> (дата звернення: 26.09.2023).

38. Офіційний сайт «М.Е.Дос». URL: <https://medoc.ua/> (дата звернення: 26.09.2023).

39. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zp.htm (дата звернення: 13.10.2023).

40. Офіційний сайт ТОВ «Агропромгаз». URL: <https://apg.astartaholding.com/> (дата звернення: 13.10.2023).

41. Податковий кодекс України Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI/ URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

42. Подмешальська Ю. В., Панченко А. М. Удосконалення організації обліку заробітної плати. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 58–63.

43. Починок Н.В. Заробітна плата працівників за правилами вітчизняного законодавства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. м. Тернопіль, 10-11 жовт. 2014 р.. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С.101-102.

44. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>(дата звернення: 13.10.2023).

45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

46. Про відпустки Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

47. Про затвердження Інструкції зі статистики кількості працівників Держкомстат України; Наказ, Інструкція від 28.09.2005 № 286. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-05#Text>(дата звернення: 13.10.2023).

48. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" Мінфін України; Наказ, Положення від 28.10.2003 № 601. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

49. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку Мінфін України; Наказ, Положення від 31.12.1999 № 318. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>(дата звернення: 26.09.2023).

50. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування Закон України від 26.06.1997 № 400/97ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

51. Про оплату праці. Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.10.2023).

52. Прокопець Л.В. Роль аудиту персоналу на підприємстві. *Агросвіт*. 2017. №23. С. 62-65.

53. Пугаченко О. Б., Пуліковська Ю. О. Визначення терміну «кадровий аудит». Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 14 квітня 2020 р. Кропивницький, 2020. С. 297-299.

54. Руденко М.І. Облік і аудит розрахунків з персоналом. 2019. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8234/1/Руденко%20М.%20ДР.pdf> (дата звернення: 19.10.2023).

55. Соболева І.В., Чепак А.В. Організація обліку заробітної плати та відповідних утримань та нарахувань у сучасних умовах розвитку економіки України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. №5 (05). С. 341-344.

56. Сьомченко В.В., Засипко К.О. Заробітна плата як соціально-економічна категорія. *Вісник Запорізького національного університету*. Економічні науки. 2016. №1 (29). С. 121-126.

57. Тибінка Г.І. Ефективні інструменти регулювання оплати праці зарубіжних країн та їх використання в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2016. №3 (7). С. 146-149.

58. Тибінка Г.І., Брик Г.В., Кохана Т.М. Розмежування понять «оплата праці» та «заробітна плата». *Економіка і суспільство*. 2018. №19. С. 246-250.

59. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь. 4-те вид. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.

60. Фінансовий облік: підруч./ Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Микитюк Н.Я. (та ін). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 478 с.
61. Хорунжак Н. Формалізація моделі мотивації працівників і оцінки її ефективності. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. № 1. С. 85-97.
62. Чабанюк О.М. Облік оплати праці в ринкових умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. №21. С.33.